

Regionálny úrad verejného zdravotníctva
v Spišskej Novej Vsi
oddelenie Podpory zdravia

Pohľad do života deviatakov okresov Spišská Nová Ves a Gelnica

Mederiová Terézia, DAHE

Správanie sa
jednotlivca, či spoločnosti
predstavuje
určitý

ž i v o t n ý š t ý l

Správanie sa
väčšiny jednotlivcov
v spoločnosti
poukazuje
na

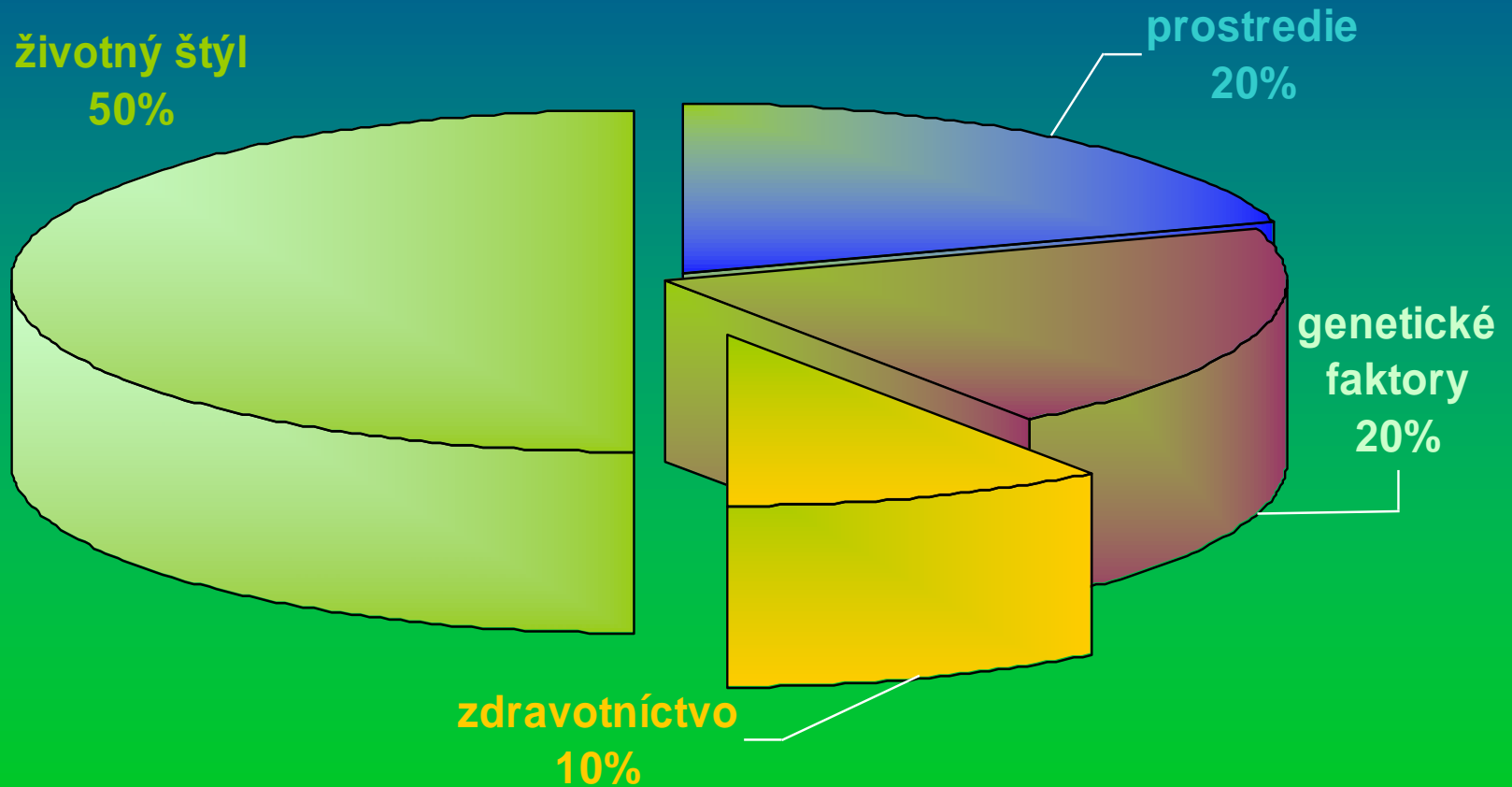
TREND v životnom štýle

Životný štýl

**v 50% ovplyvňuje zdravie a zdravie vplýva na
životnú pohodu**

zdroj :WHO

Vplyv životného štýlu na zdravie spoločnosti

Proces

životného štýlu a
životnej energie

životný štýl

vplyva

životná pohoda

- telesná
- duševná

životná energia

súvisí

- dostatočná
- ubúdajúca
- nízka

určuje

správanie

závisí od

životné hodnoty

- zdravie
- láska
- rodina
- priateľstvo
- život...

- zodpovedné
- rizikové

odvíja sa

zmysel života

rovná sa

životné potreby

- zdravie
- láska
- rodina
- priateľstvo
- život...

- naplnenie
- nemáme

vytyčuje

Životný štýl školákov na Spiši

- ▶ Orientačný obraz životného štýlu školákov na Spiši bol vytvorený z analýzy dotazníkového prieskumu deviatakov v okrese Spišská Nová Ves a Gelnica v školskom roku 2007/2008
- ▶ Reprezentatívnu vzorku tvorilo :

- ▶ Výber žiakov 9. ročníka bol zámerný, pretože 14–15 roční školáci predstavujú tzv. stred tínedžerského obdobia a pokladajú sa už za zodpovedných za svoje správanie a rozhodnutia ...

Pilotná štúdia

- ▶ Dotazníkovému prieskumu predchádzala pilotná štúdia k projektu : „POHODA – hľadá sa zdravie školáka s pozitívnym stresom“, ktorý vznikol na RÚVZ odd. Podpory zdravia v Spišskej Novej Vsi
- ▶ Z výsledkov pilotnej štúdie bol rozpracovaný regionálny projekt pre okresy Spišská Nová Ves a Gelnica
- ▶ Použitý dotazník bol otestovaný, upravený a doplnený
- ▶ Obsahoval stručné otázky z oblasti životného štýlu, s hlavným zameraním na životnú pohodu a zvládanie záťažových situácií
- ▶ Súčasťou dotazníka bol „TEST o životnej energii pre zvládanie úloh“ (autor :J.Luscoň), s následným individuálnym ohodnotením dotazovaného a praktickým odporúčaním
- ▶ Otázky testu boli zamerané na pocity, myšlienky a správanie sa v rôznych situáciách

Regionálny projekt :

„**POHODA** – hľadá sa zdravie školáka s pozitívnym stresom“

Ciele projektu :

- zistiť aký životný štýl prevláda u žiakov 9. ročníka základných škôl okresov Sp. Nová Ves a Gelnica
- čo najviac ovplyvňuje ich spôsob života, a to s hlavným zameraním na zvládanie zátťažových situácií
- vypracovať a zaviesť do základných škôl vhodný minimálny protistresový program
- usmerniť zvládanie stresu u školákov s ohľadom na zachovanie si dobrého zdravia
- podporiť zriadenie psychologických poradní priamo v základných školách

Hodnotené rozhodujúce faktory zdravého spôsobu života u deviatakov

Racionálne stravovanie

Fyzická aktivita a odpočinok

Využitie voľného času pre záľuby ...

Životné hodnoty

Zdravé sebavedomie, sebahodnotenie

Zvládanie záťažových situácií – stres

Vyhýbanie sa užívaniu návykových látok a
patologickému hráčstvu

Pohoda v rodine, v škole, v partii

Pohľad do života deviatakov

okresov Spišská Nová Ves a Gelnica
v školskom roku 2007/2008

Rozdelenie podľa okresov	abs.	%
okres Spišská Nová Ves	964	78,06
okres Gelnica	271	21,94
spolu	1235	100

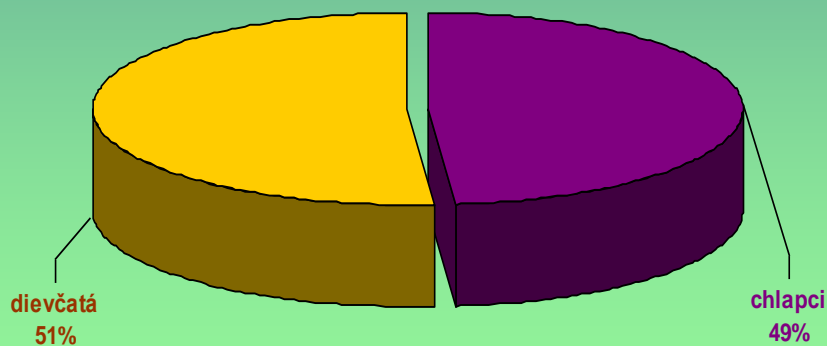
Rozdelenie podľa bydliska	abs.	%
mesto	494	40,00
dedina	725	58,70
spolu	1219	99

Rozdelenie podľa pohlavia	abs.	%
chlapci	600	48,58
dievčatá	635	51,42
spolu	1235	100

Pohľad do života deviatakov okresov Spišská Nová Ves a Gelnica v školskom roku 2007/2008

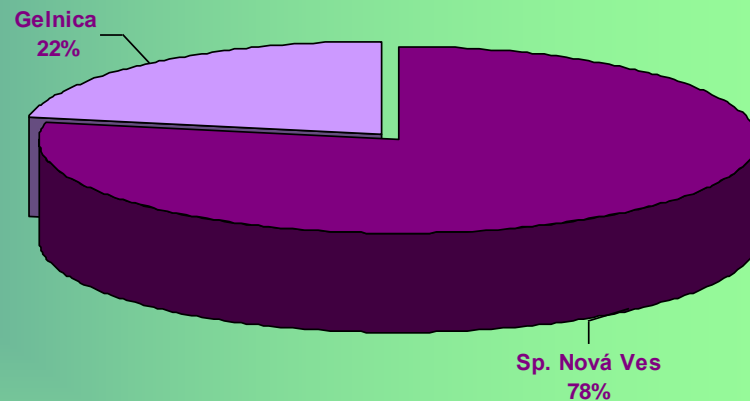
Rozdelenie podľa pohlavia

žiaci 9. ročníka základných škôl okresov Spišská Nová Ves a Gelnica
školský rok 2007/2008

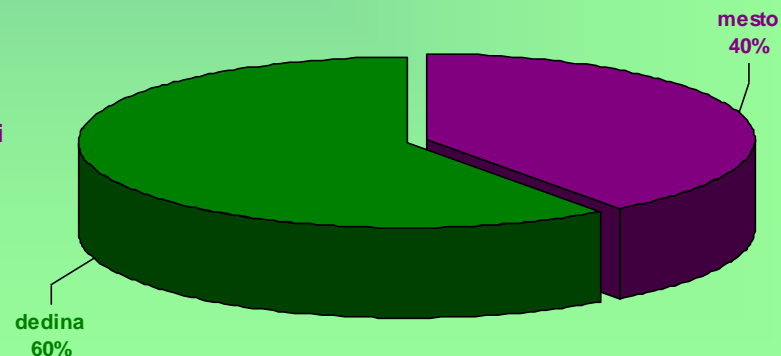
Rozdelenie podľa okresov

žiaci 9. ročníka základných škôl okresov Spišská Nová Ves a Gelnica
školský rok 2007/2008

Rozdelenie podľa bydliska

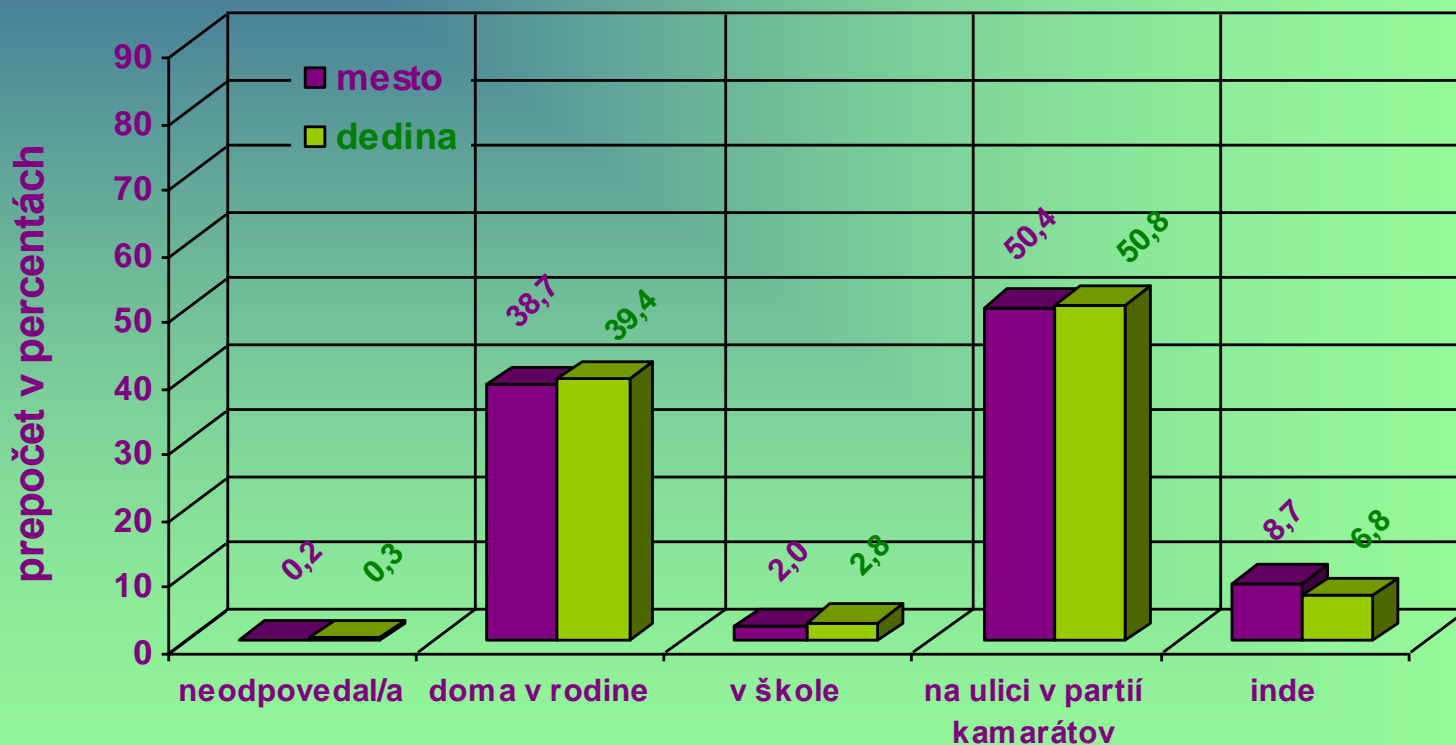
žiaci 9. ročníka základných škôl okresov Spišská Nová Ves a Gelnica
školský rok 2007/2008

V ktorom z uvedených prostredí sa najlepšie cítiš ?

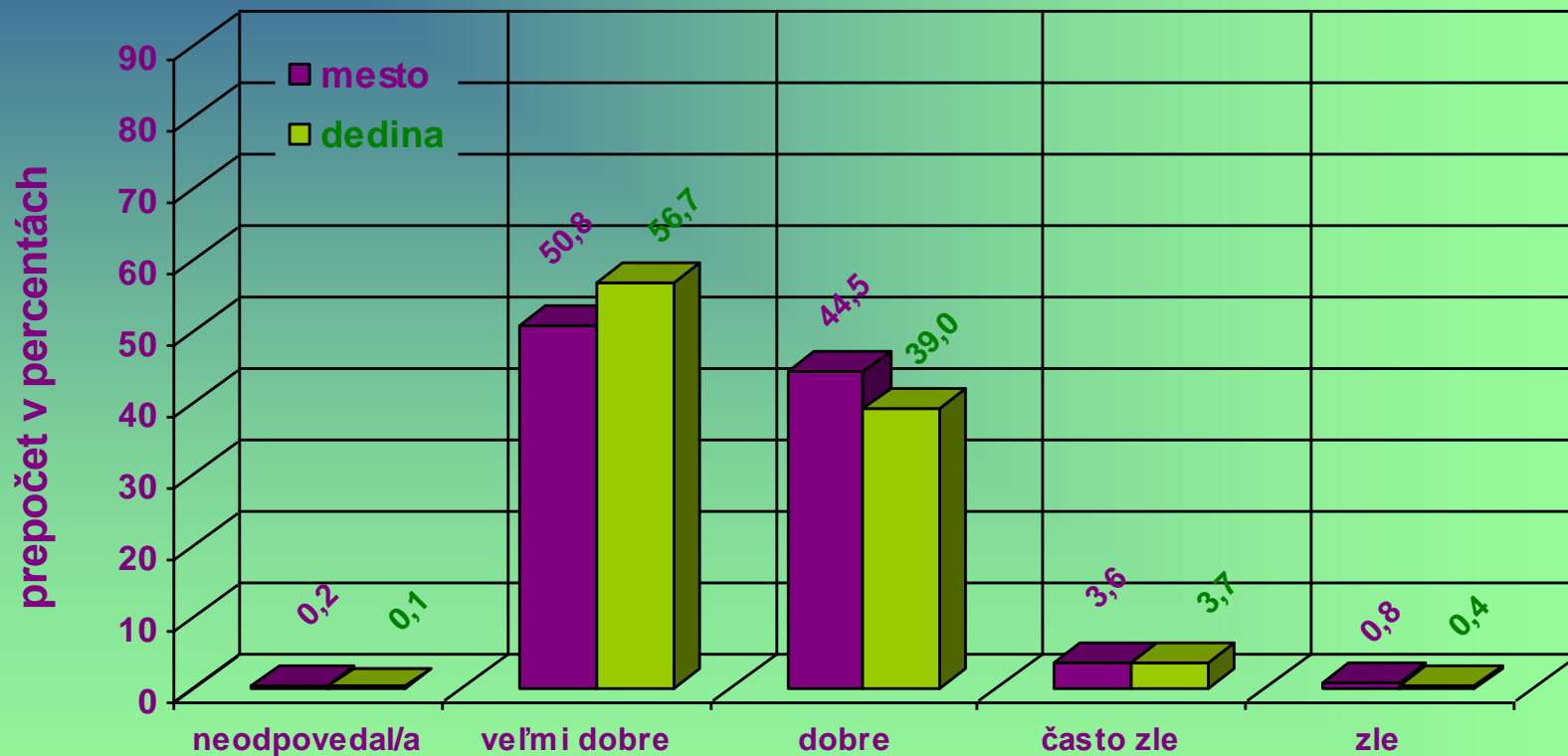
deviataci základných škôl okresov Spišská Nová Ves a Gelnica

školský rok 2007/2008

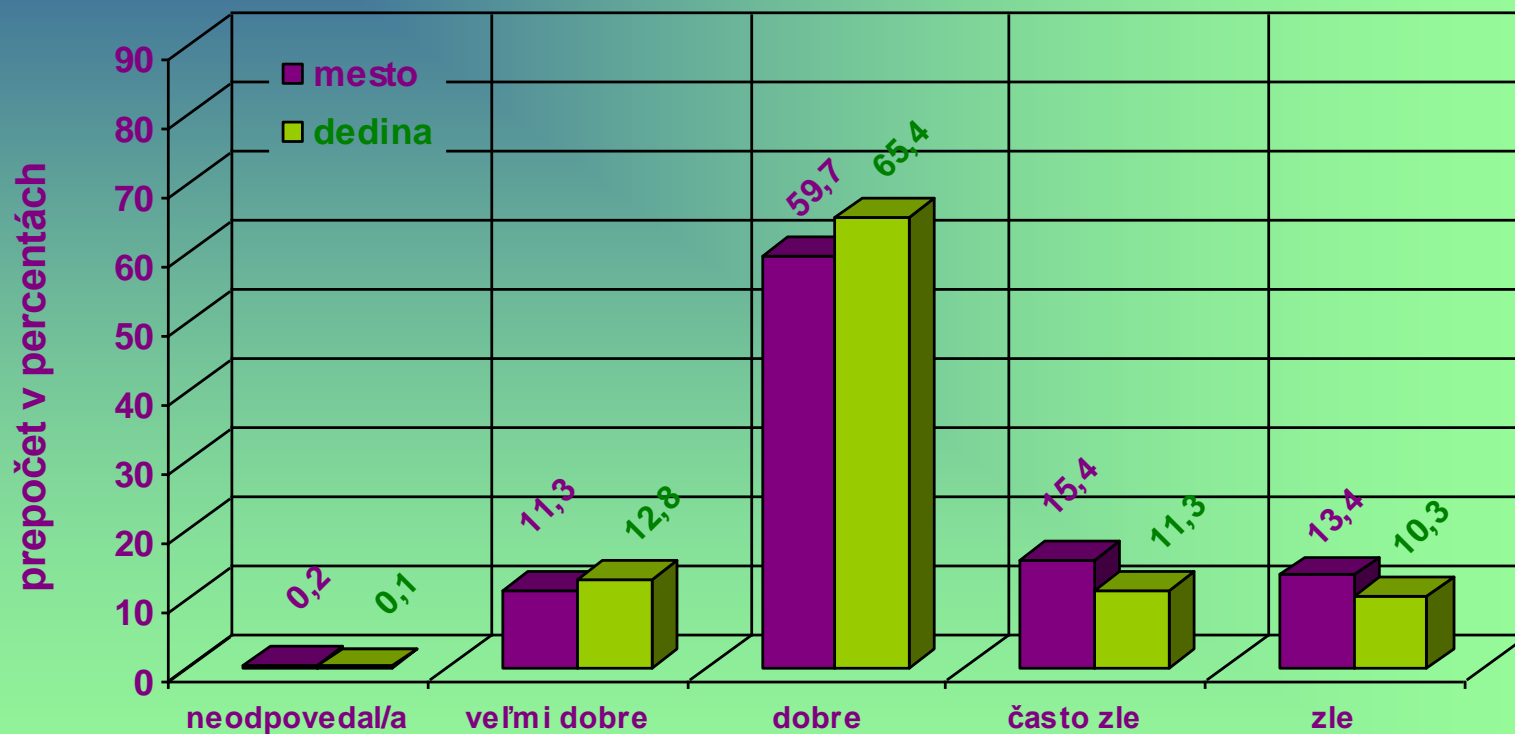
Ako sa cítiš vo svojej rodine ?

deviataci základných škôl okresov Spišská Nová Ves a Gelnica
školský rok 2007/2008

Ako sa cítiš v školskom prostredí ?

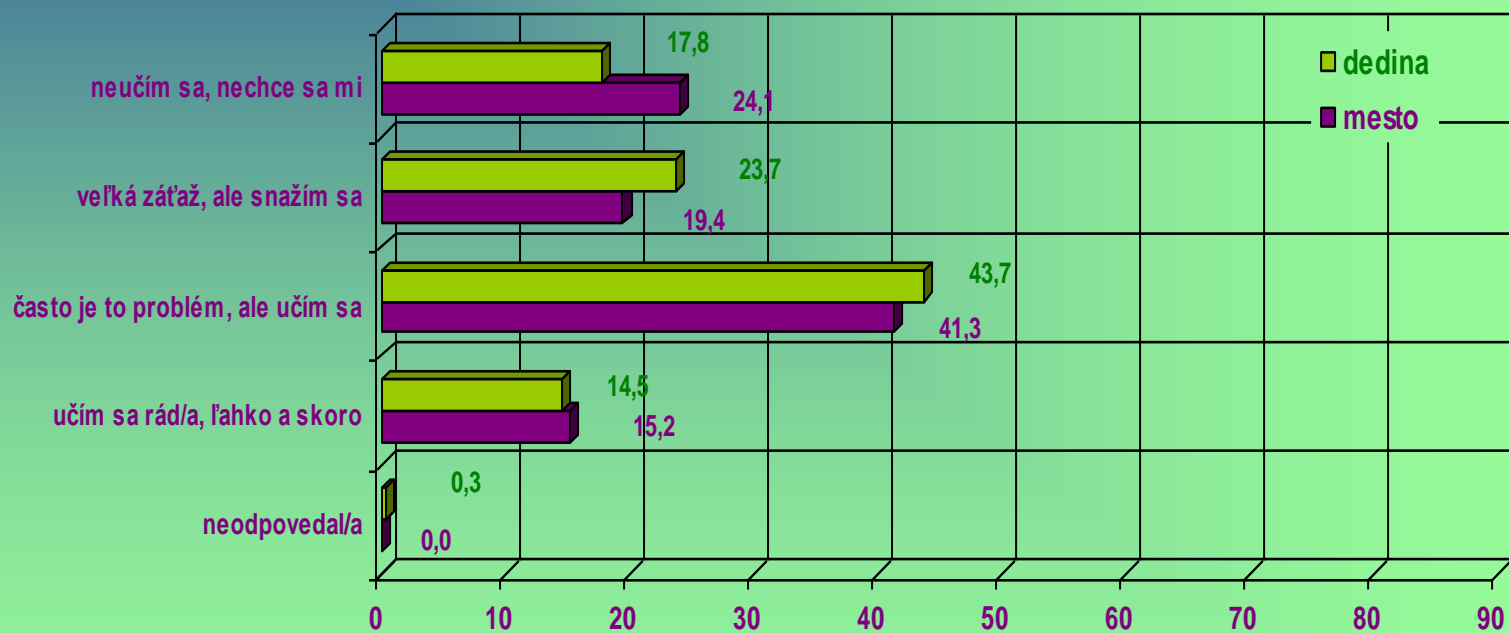
deviataci základných škôl okresov Spišská Nová Ves a Gelnica
školský rok 2007/2008

Čo znamená pre Teba učenie ?

deviataci základných škôl okresov Spišská Nová Ves a Gelnica

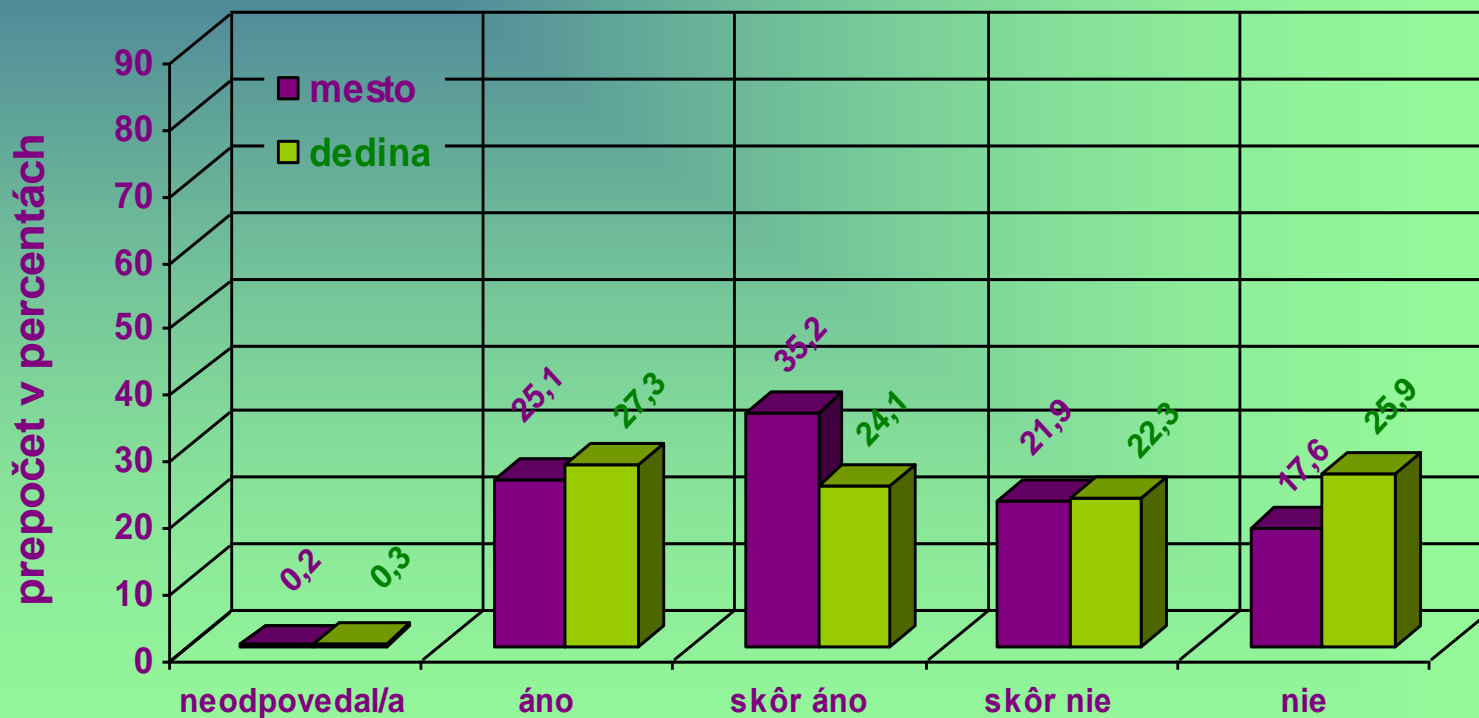
školský rok 2007/2008

prepočet v percentách

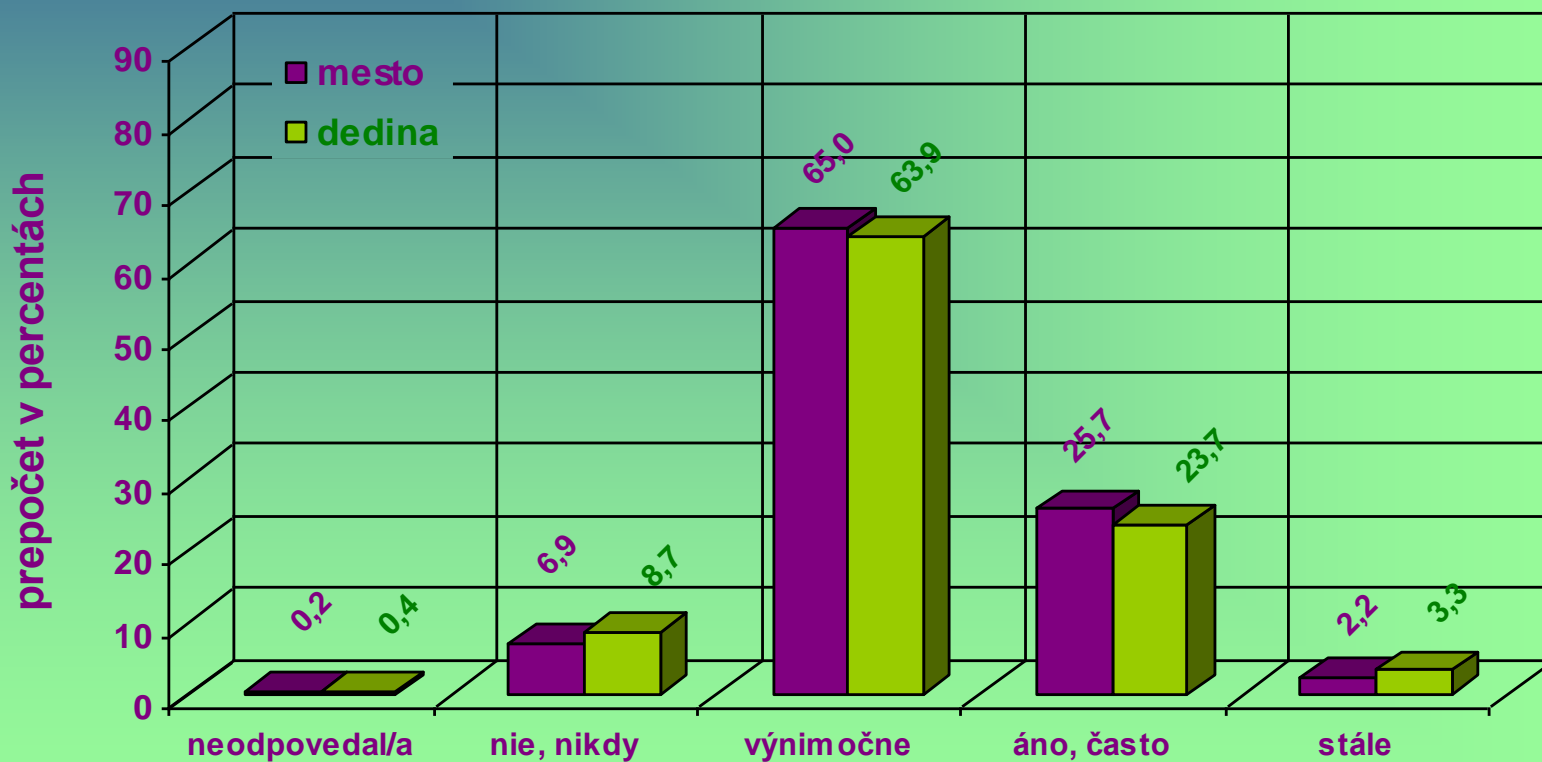
Myslí si, že by bol na škole potrebný stály poradca (psychológ, terapeut ...)?

deviataci základných škôl okresov Spišská Nová Ves a Gelnica
školský rok 2007/2008

Mávaš trému ?

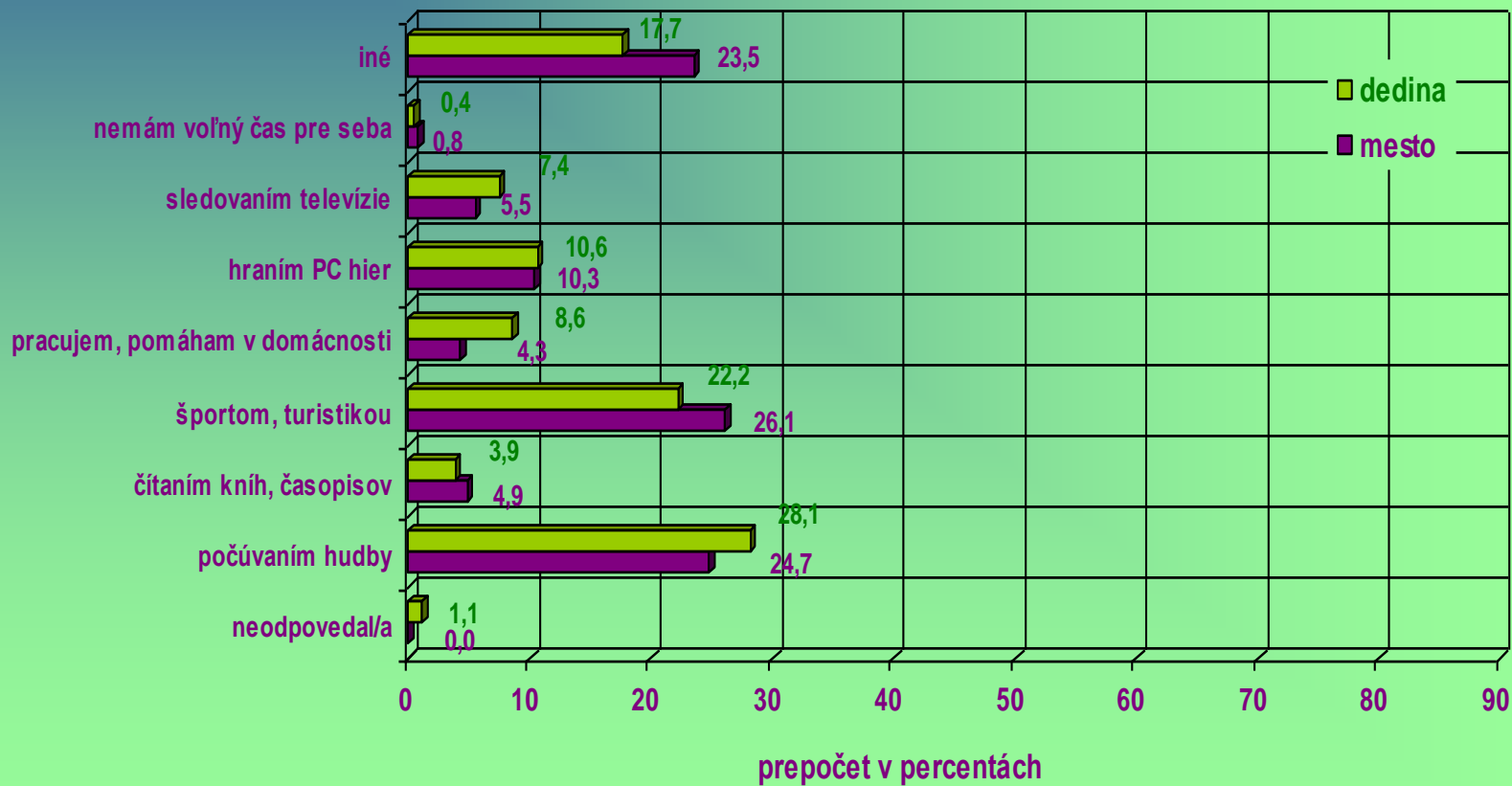
deviataci základných škôl okresov Spišská Nová Ves a Gelnica
školský rok 2007/2008

Ako najčastejšie tráviš svoj voľný čas ?

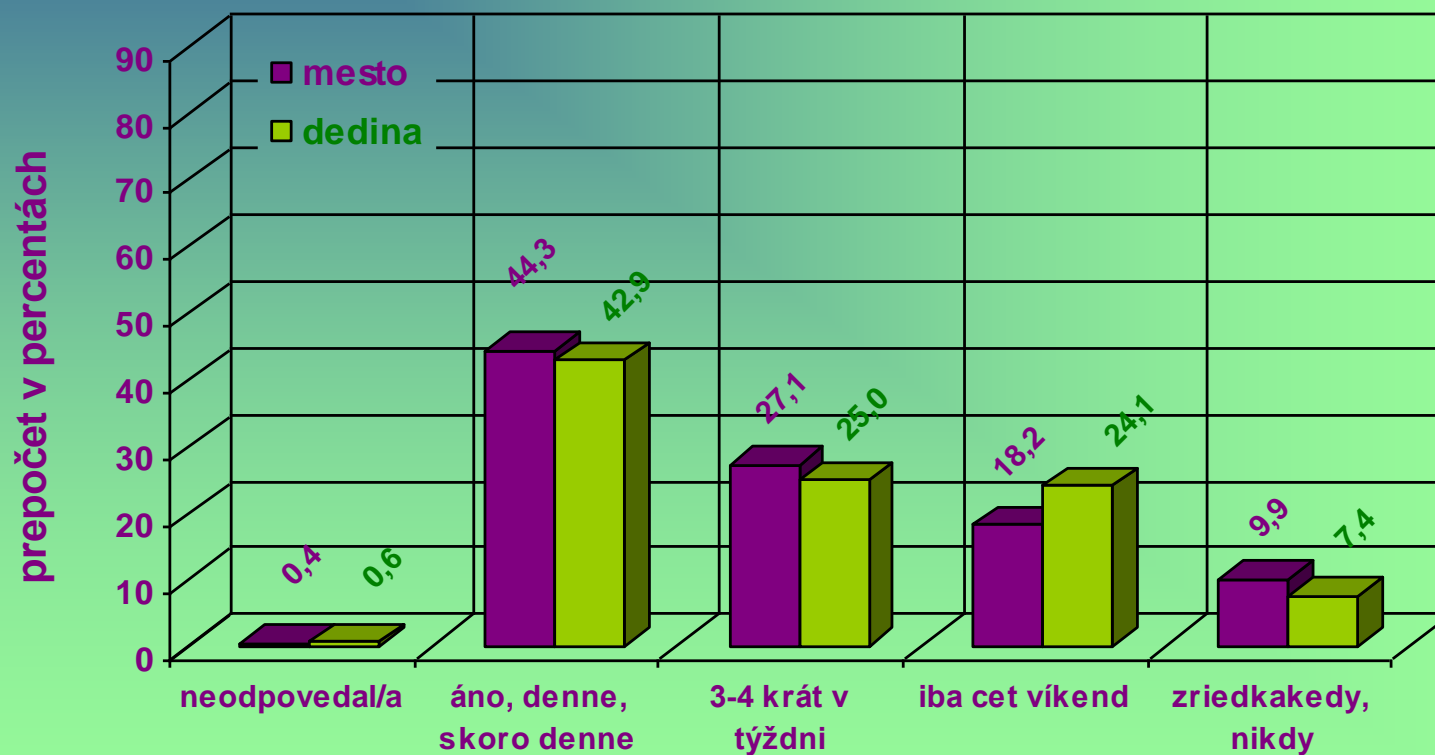
deviatci základných škôl okresov Spišská Nová Ves a Gelnica
školský rok 2007/2008

Venuješ sa vo svojom voľnom čase svojim záľubám, koníčkom... ?

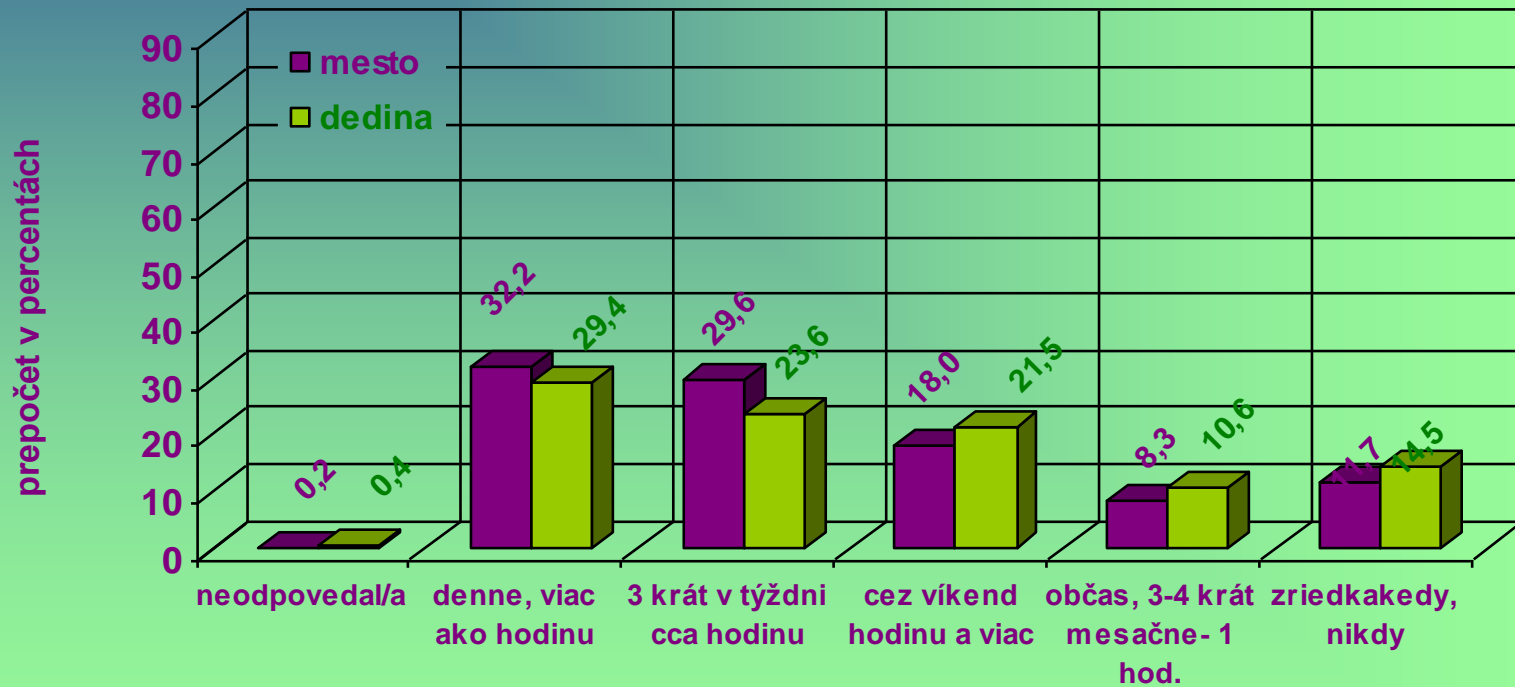
deviataci základných škôl okresov Spišská Nová Ves a Gelnica

školský rok 2007/2008

Venuješ sa pohybovej aktivite (turistika, beh... športové hry...) ?

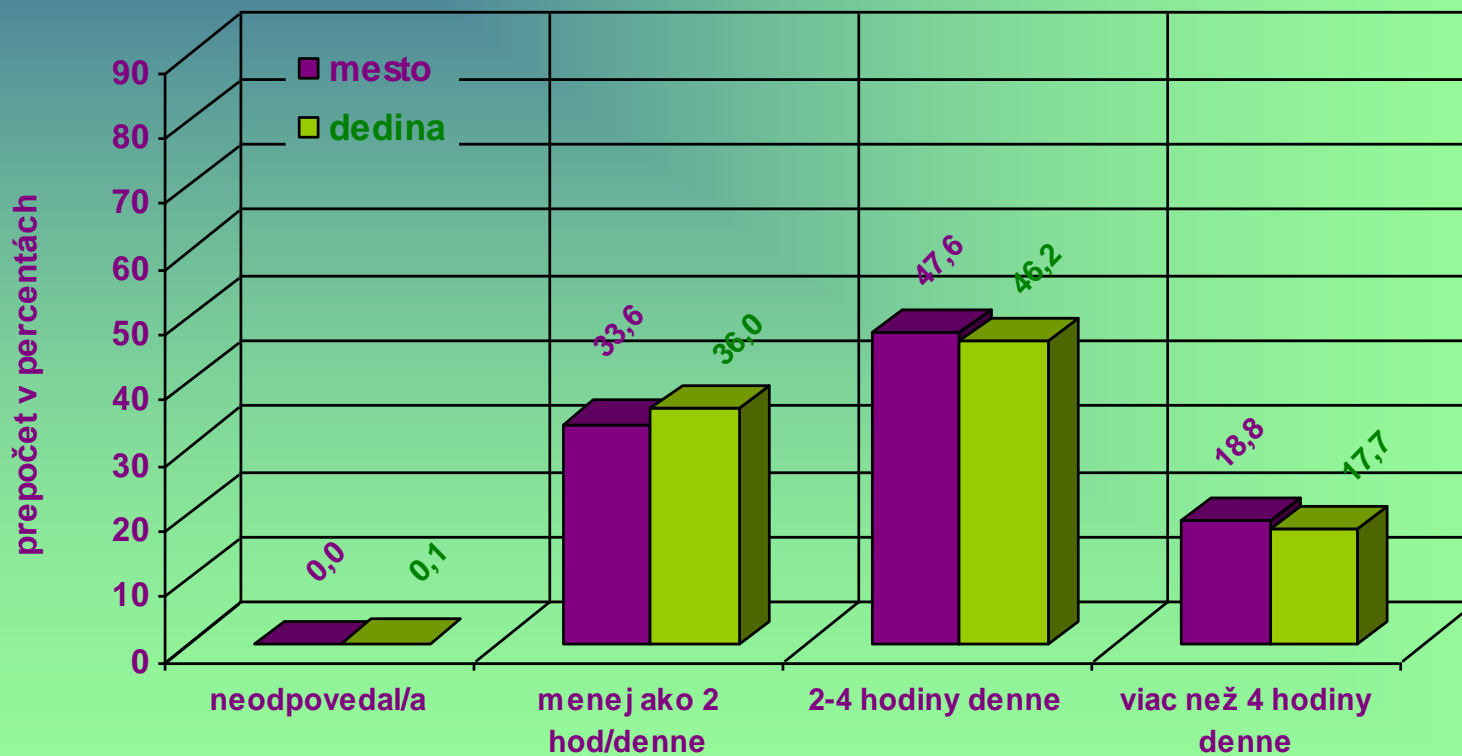
deviataci základných škôl okresov Spišská Nová Ves a Gelnica
školský rok 2007/2008

Ako dlho sleduješ televízne programy ?

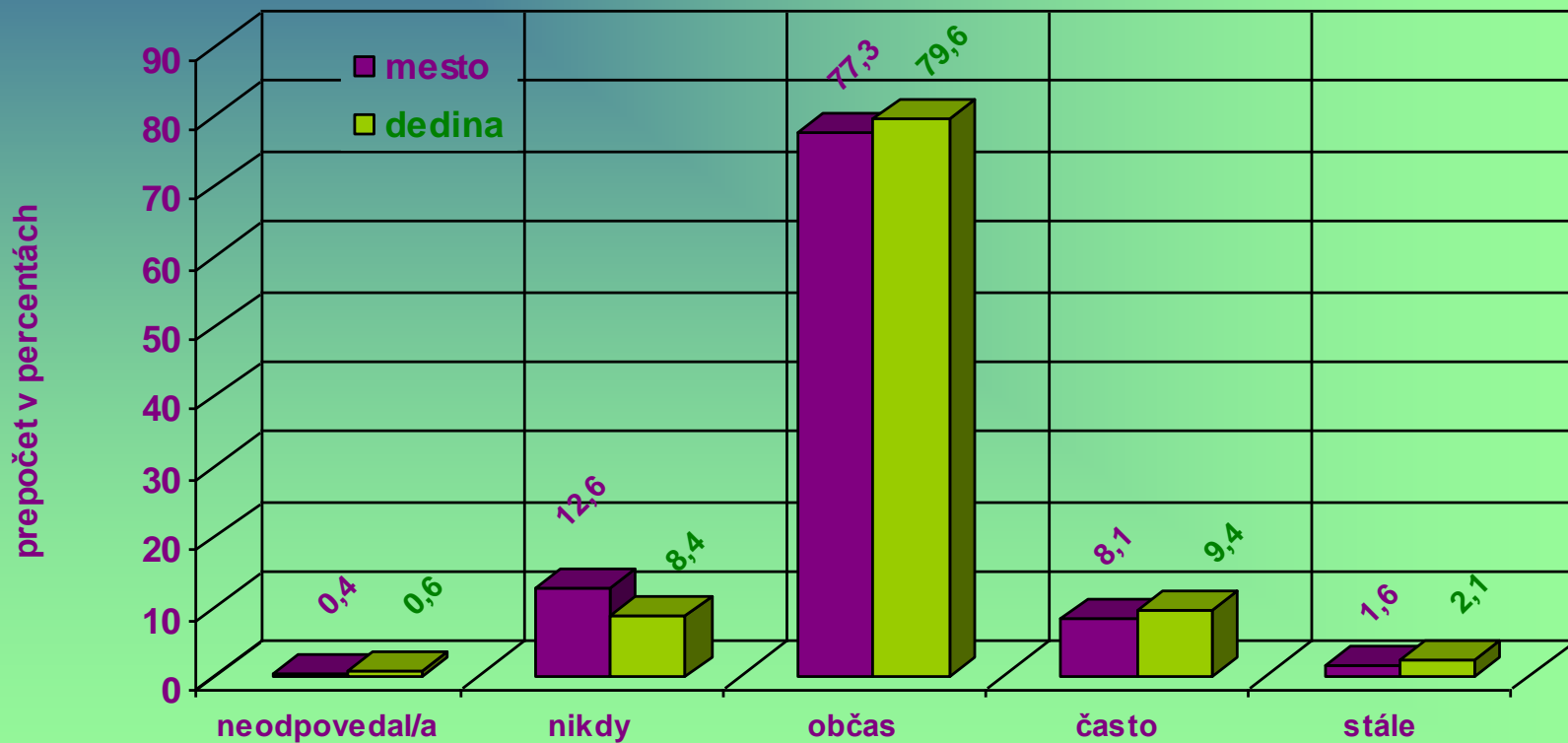
deviataci základných škôl okresov Spišská Nová Ves a Gelnica

školský rok 2007/2008

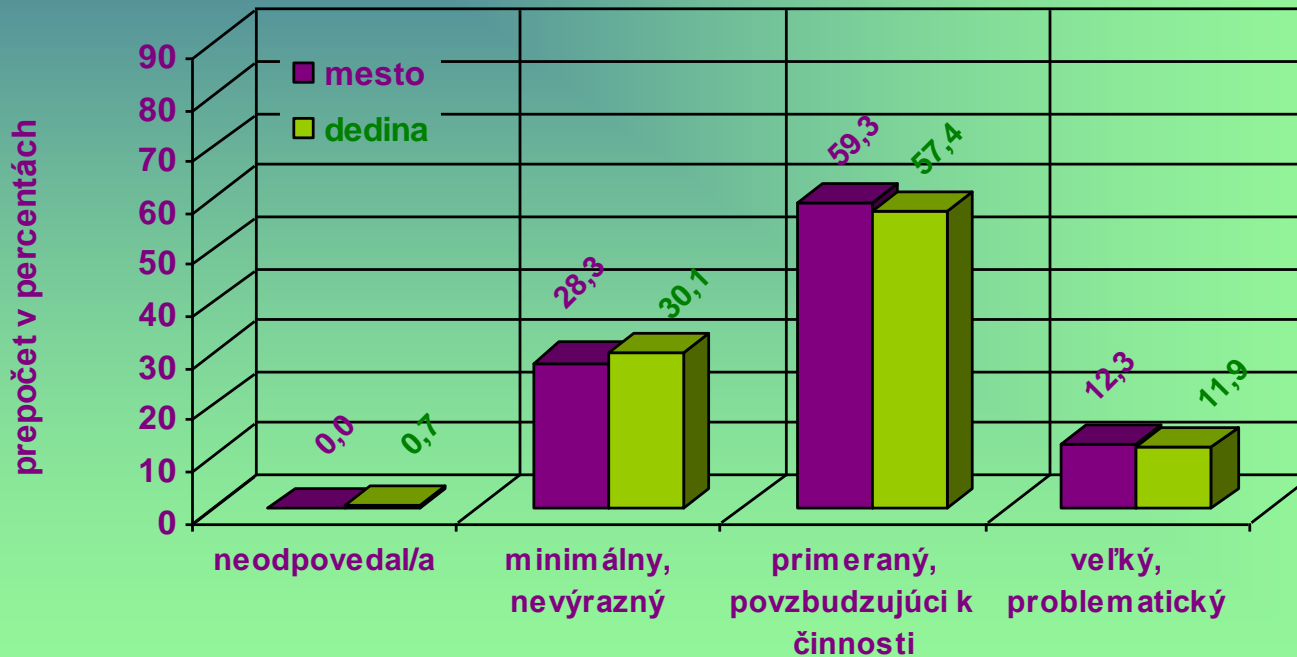
Nudíš sa ?

deviatici základných škôl okresov Spišská Nová Ves a Gelnica
školský rok 2007/2008

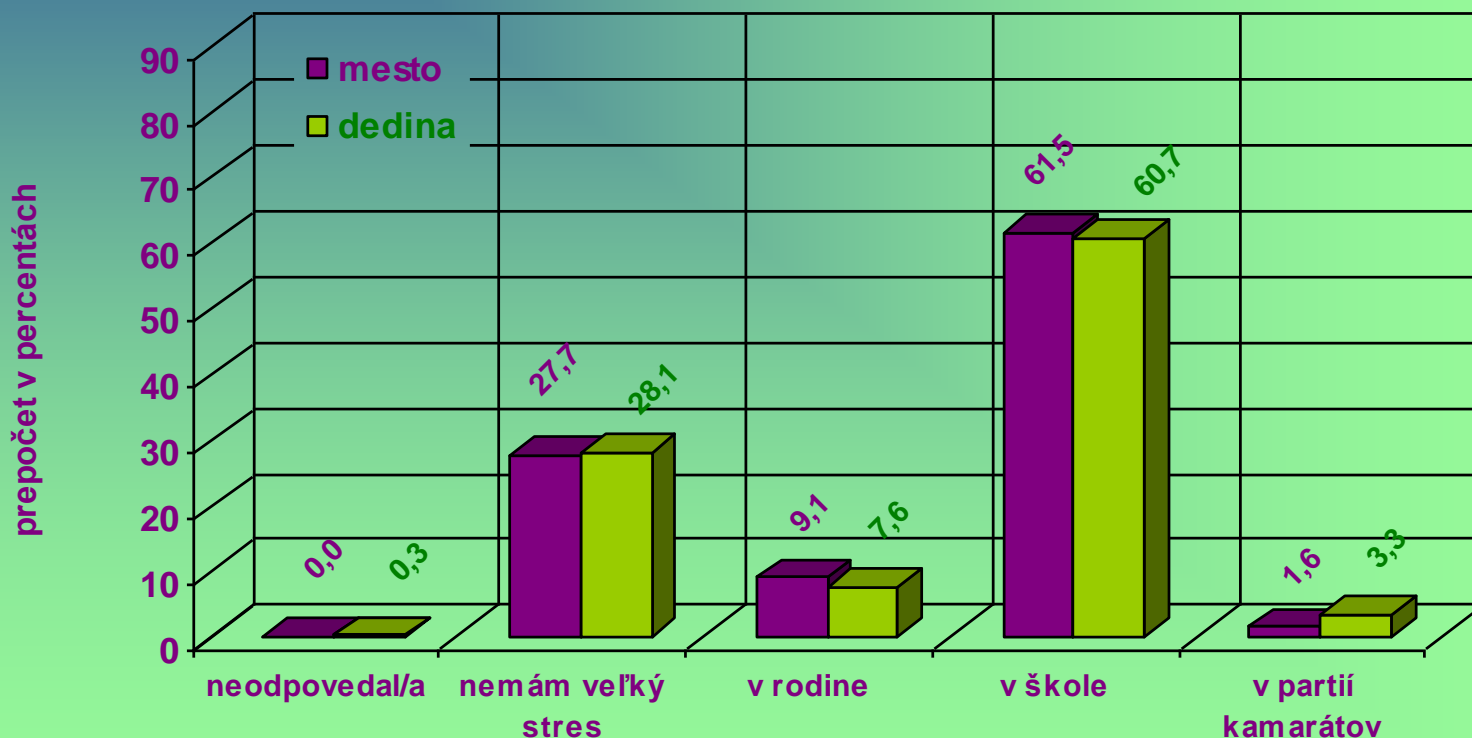
Aký najčastejšie mávaš stres (napätie, konflikty, nedorozumenia...) ?

deviataci základných škôl okresov Spišská Nová Ves a Gelnica
školský rok 2007/2008

Kde prežívaš najčastejšie veľký stres (*napätie, konflikty, nedorozumenia...*) ?

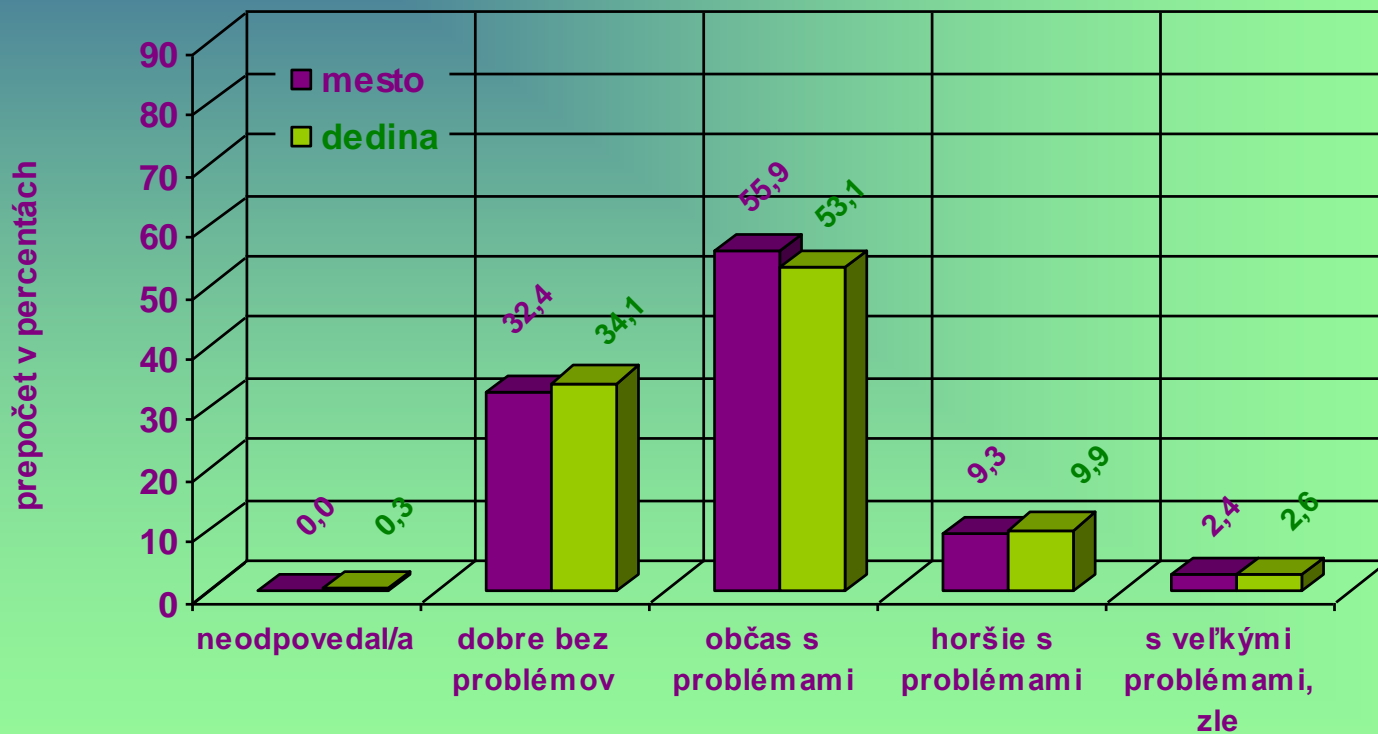
deviataci základných škôl okresov Spišská Nová Ves a Gelnica
školský rok 2007/2008

Akým spôsobom prežívaš veľký stres (napätie, konflikty, nedorozumenia...)?

deviati základných škôl okresov Spišská Nová Ves a Gelnica

školský rok 2007/2008

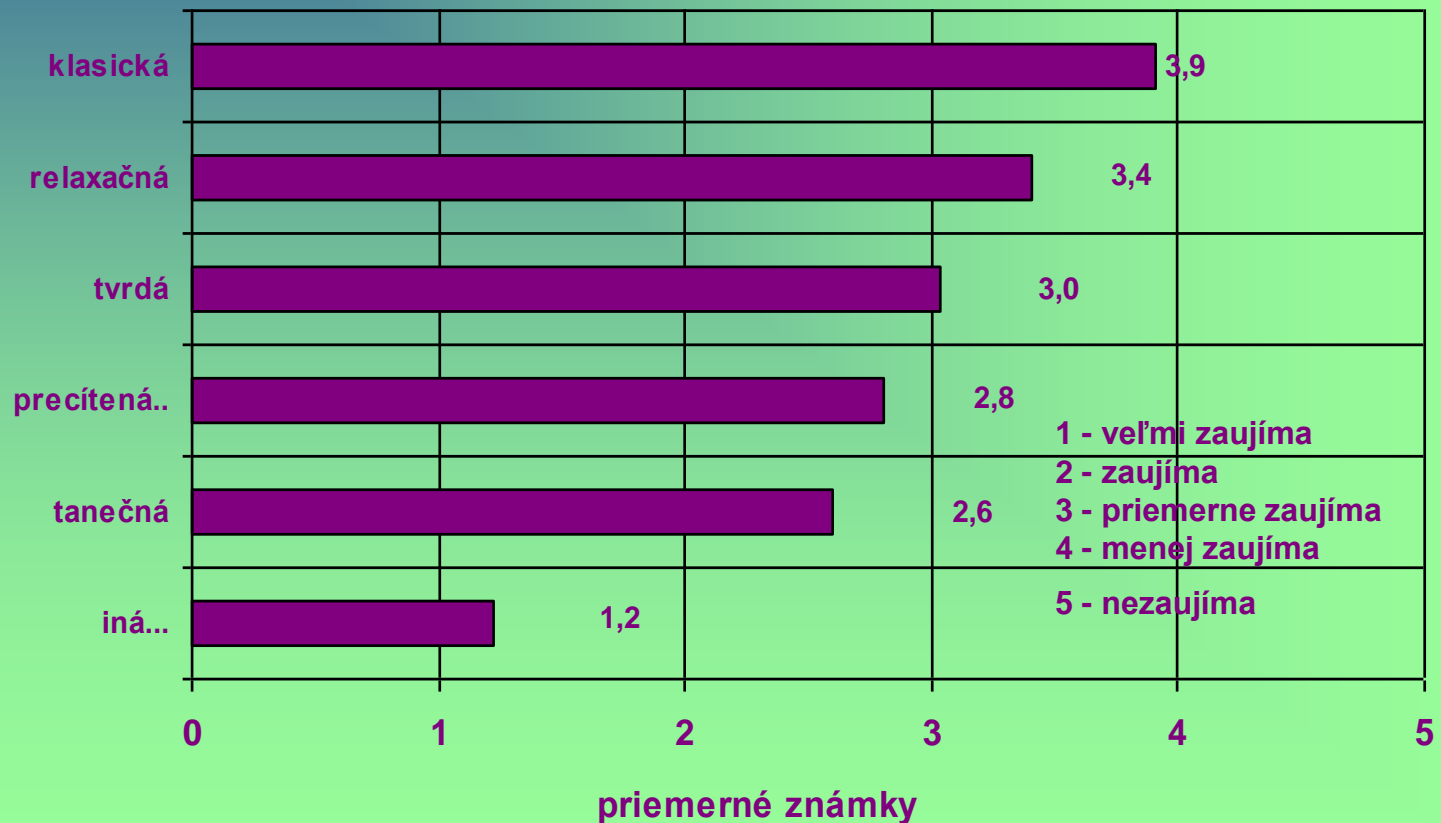

Aká hudba Ťa najviac zaujíma ?

priemerné známky

deviataci základných škôl okresov Spišská Nová Ves a Gelnica

školský rok 2007/2008

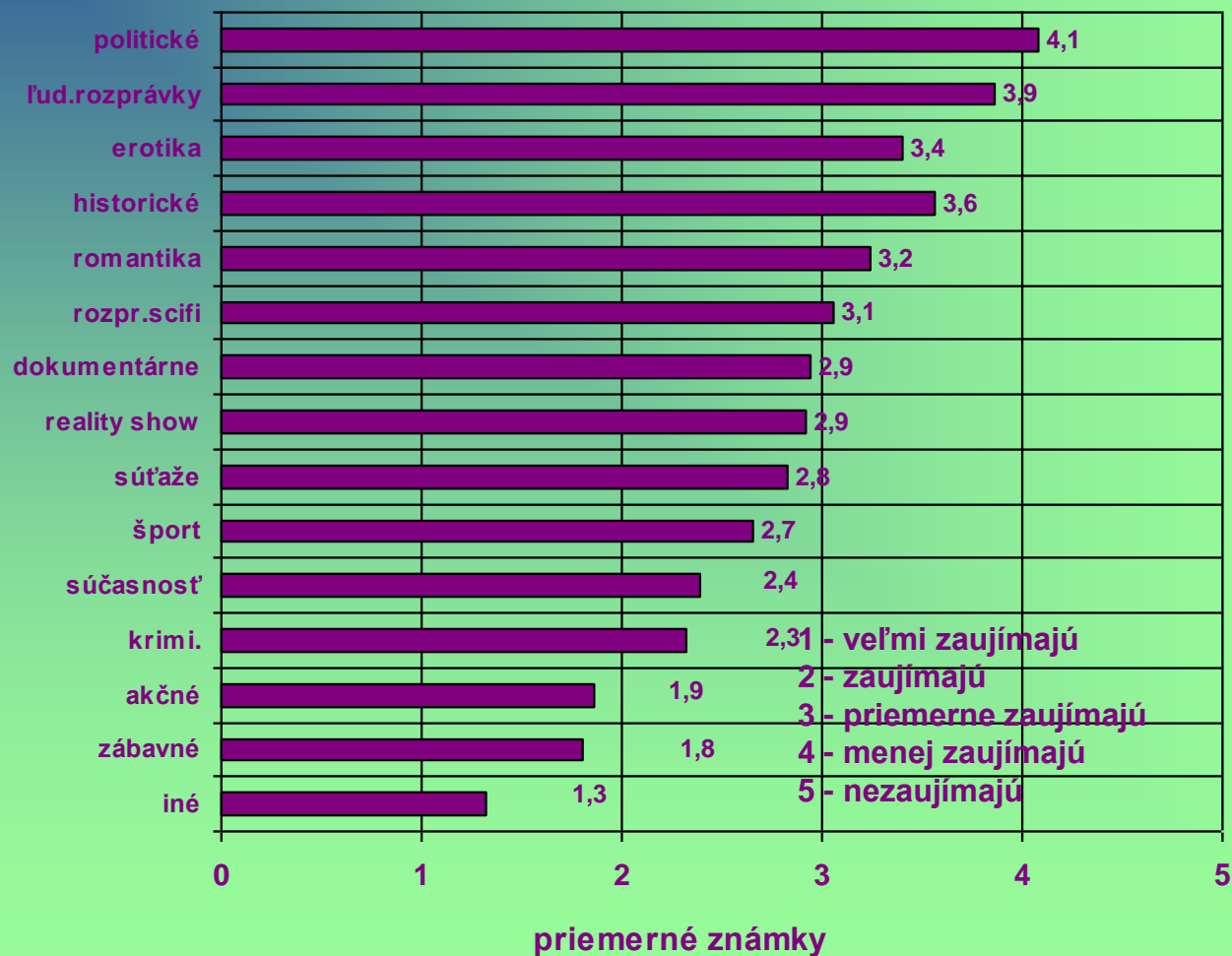

Aké TV programy Ťa najviac zaujímajú ?

priemerné známky

deviataci základných škôl okresov Spišská Nová Ves a Gelnica

školský rok 2007/2008

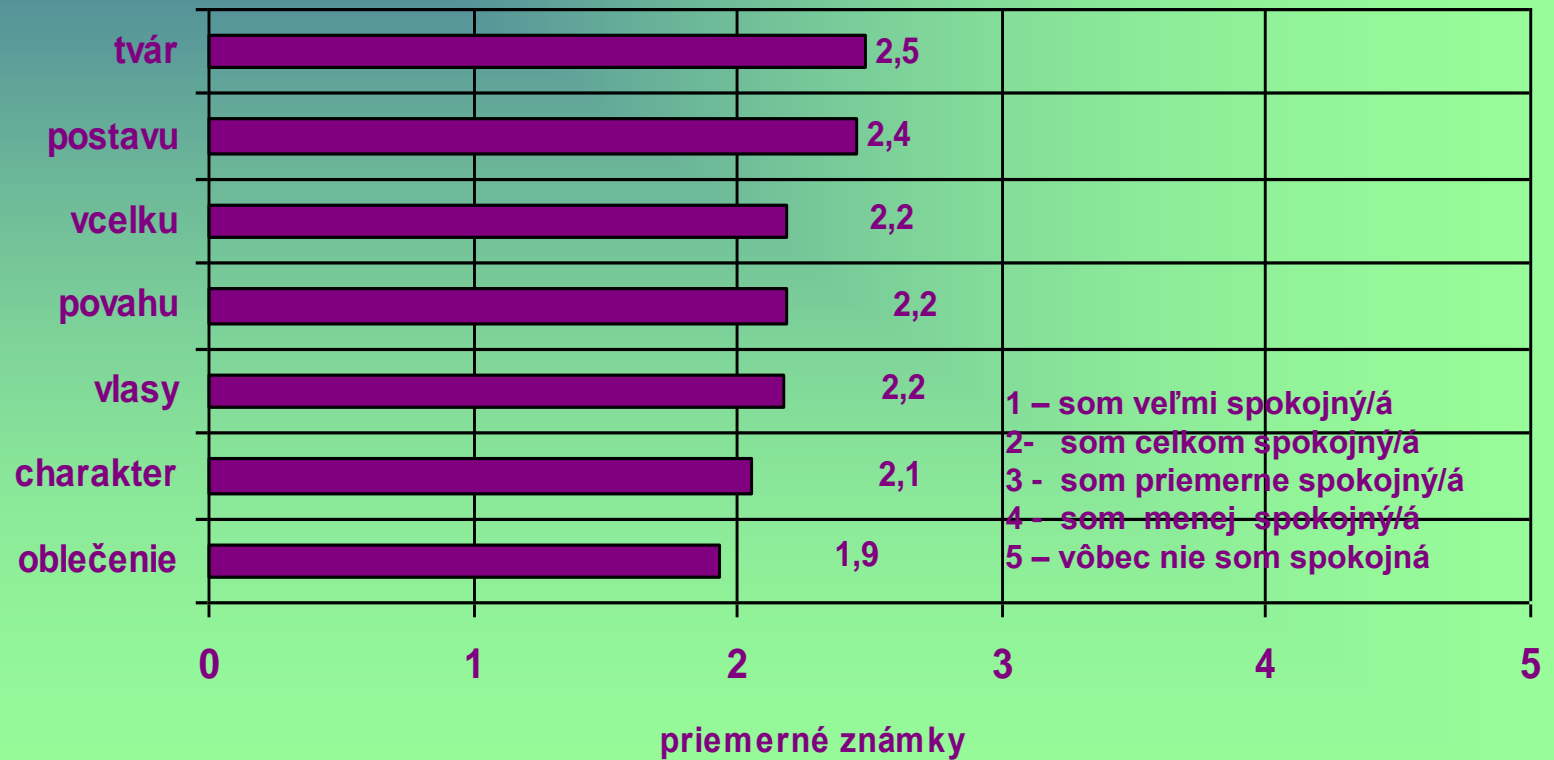

Ako hodnotíš sám/a seba ?

priemerné známky

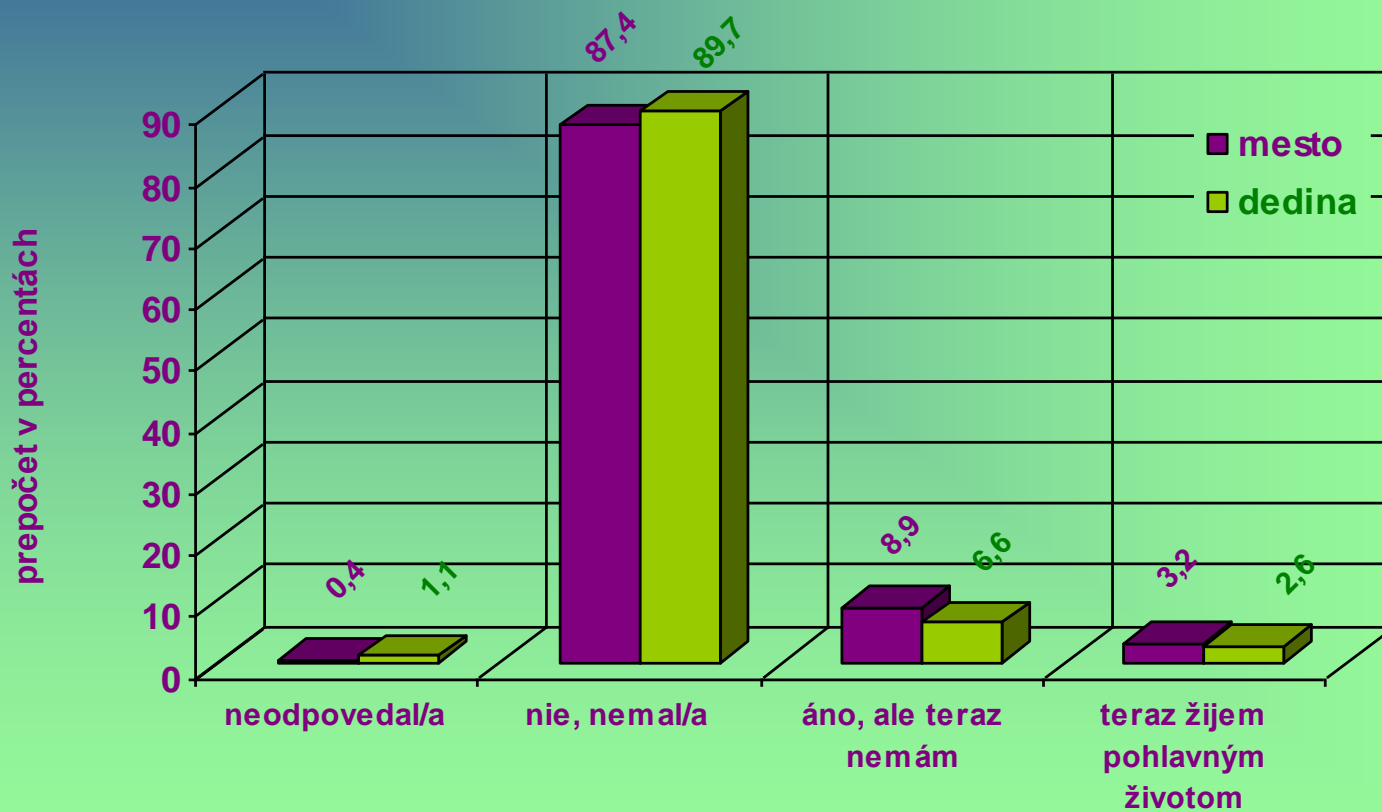
deviataci základných škôl okresov Spišská Nová Ves a Gelnica

školský rok 2007/2008

Ma/a si už pohlavný styk ?

deviataci základných škôl okresov Spišská Nová Ves a Gelnica
školský rok 2007/2008

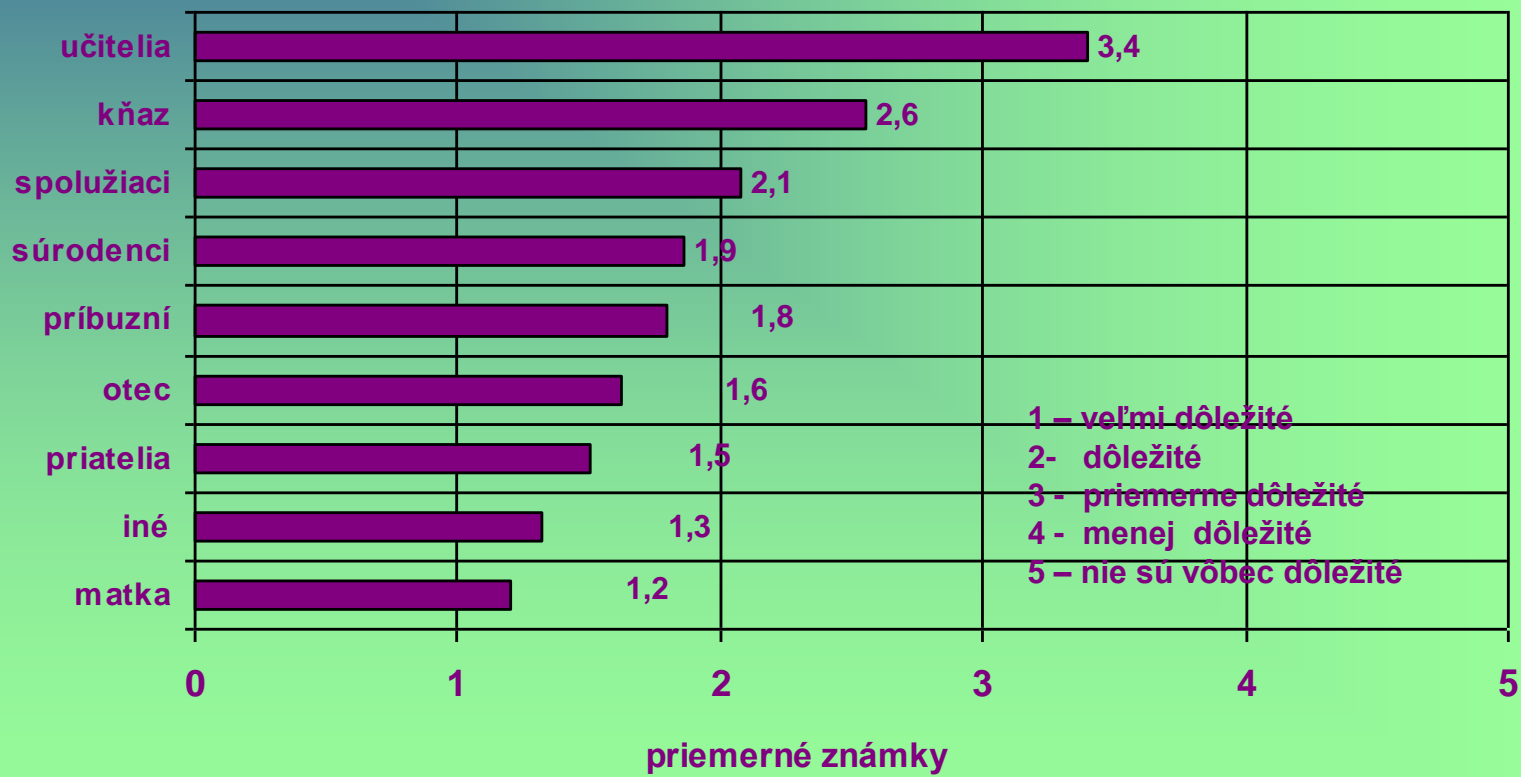

Ako veľmi sú pre Teba dôležité osoby ?

priemerné známky

deviataci základných škôl okresov Spišská Nová Ves a Gelnica

školský rok 2007/2008

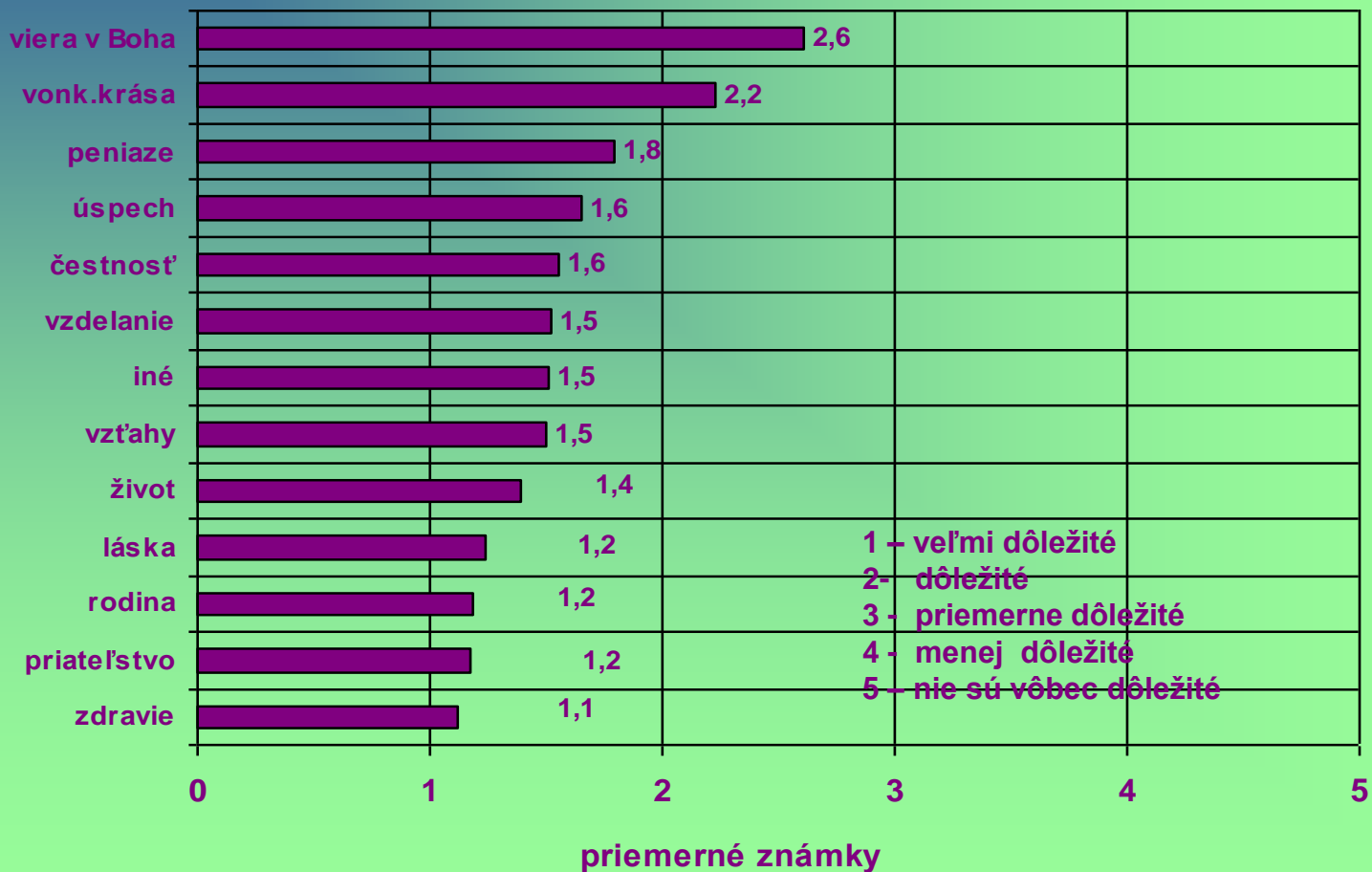

Ako veľmi sú pre Teba dôležité životné hodnoty ?

priemerné známky

deviatici základných škôl okresov Spišská Nová Ves a Gelnica

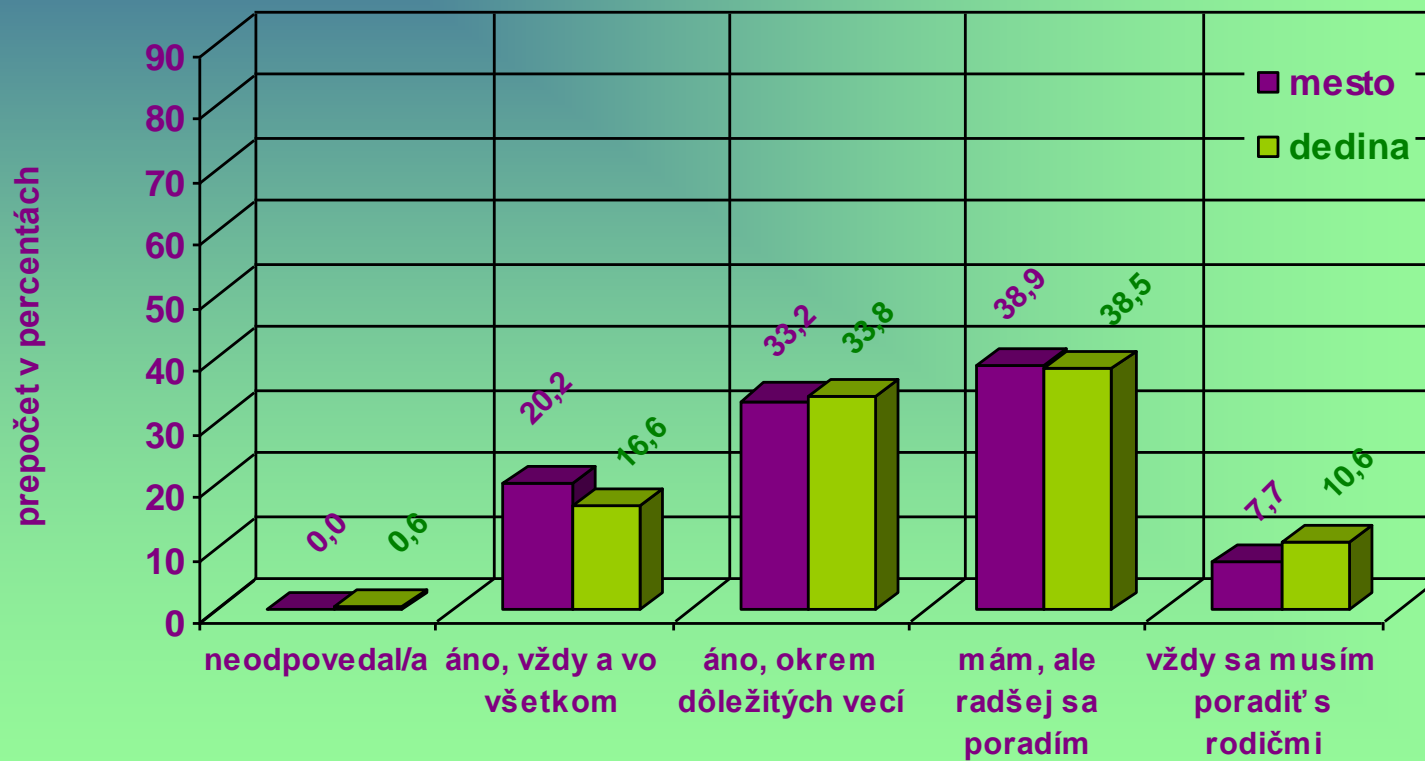
školský rok 2007/2008

Máš slobodu v akomkoľvek rozhodovaní sa o sebe ?

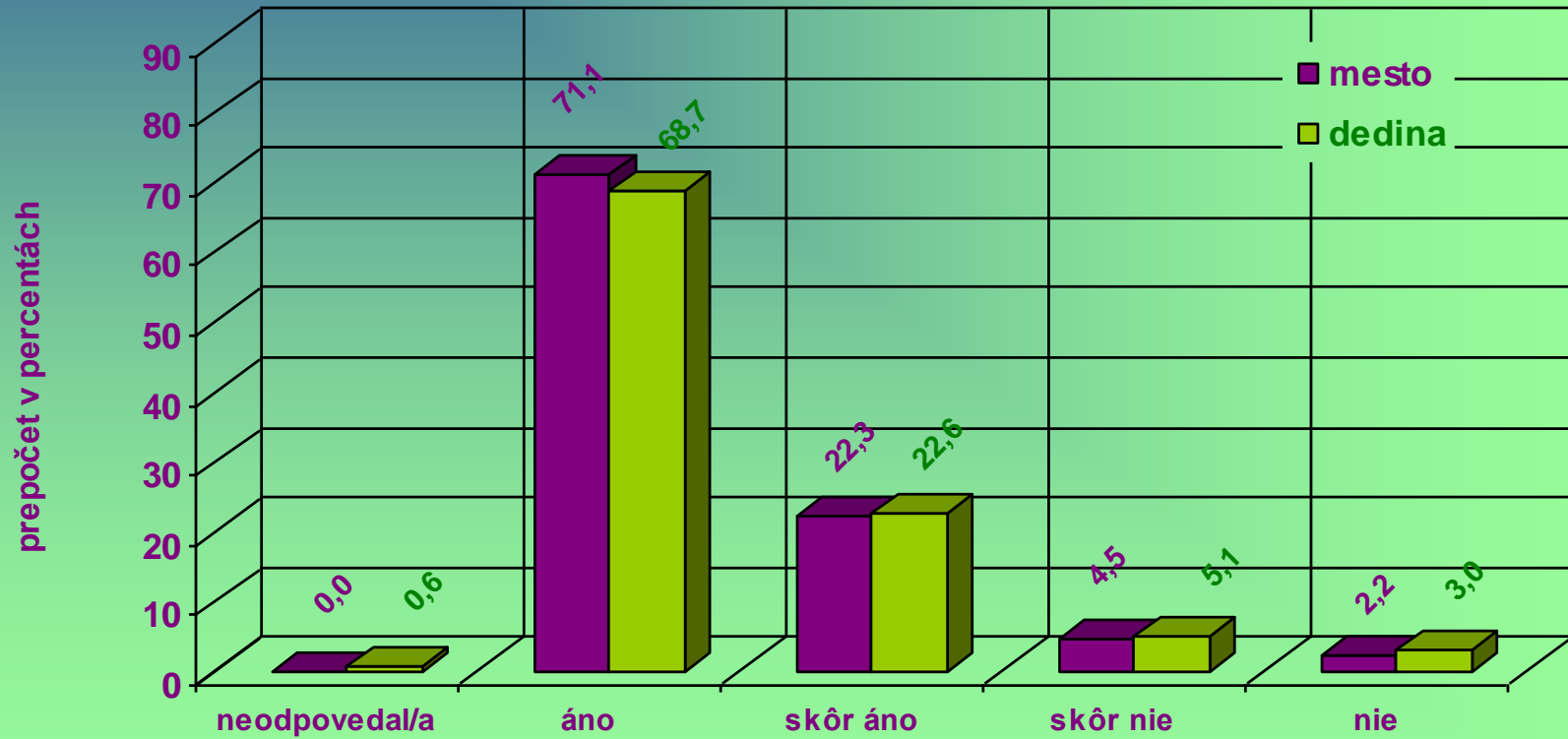
deviataci základných škôl okresov Spišská Nová Ves a Gelnica

školský rok 2007/2008

Máš pri sebe dôveryhodnú osobu, u ktorej by si v prípade nejakých problémov hľadal/a pomoc ?

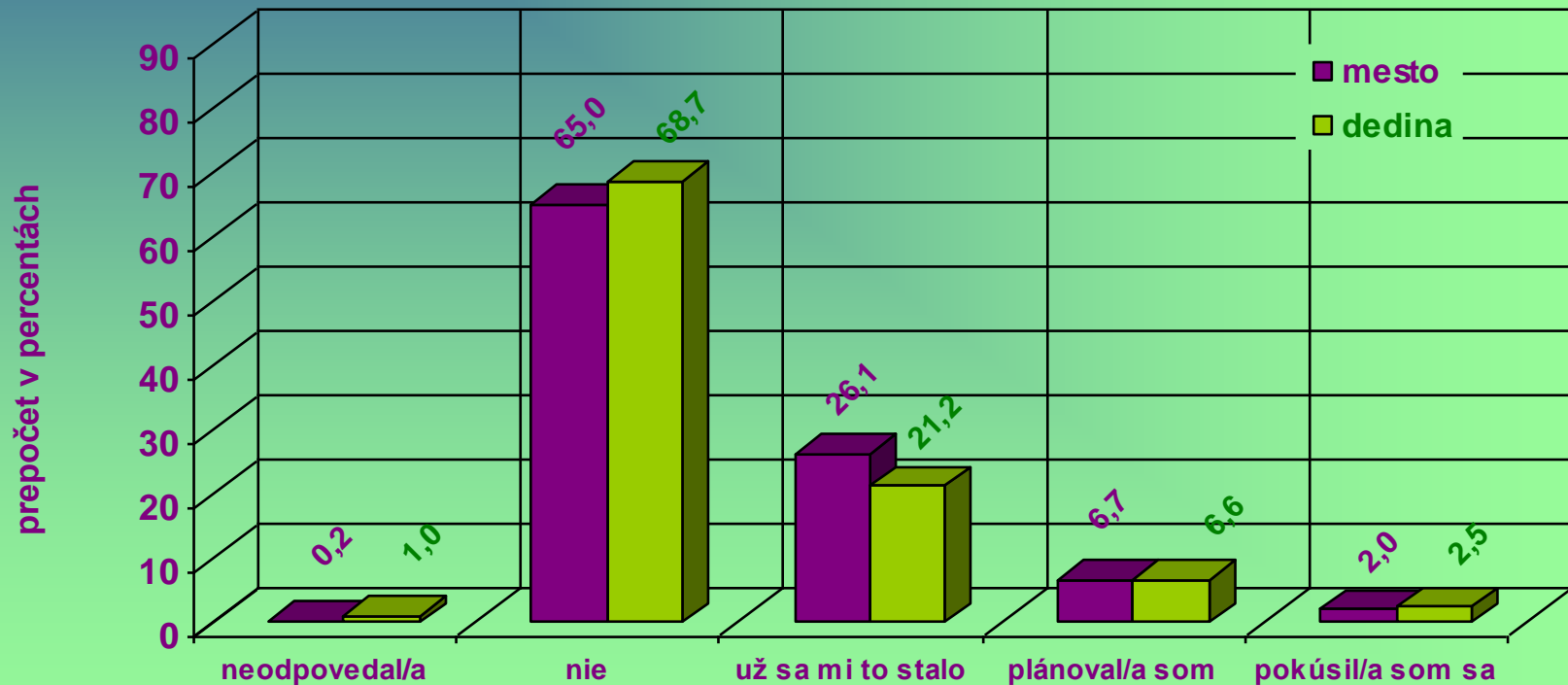
deviataci základných škôl okresov Spišská Nová Ves a Gelnica
školský rok 2007/2008

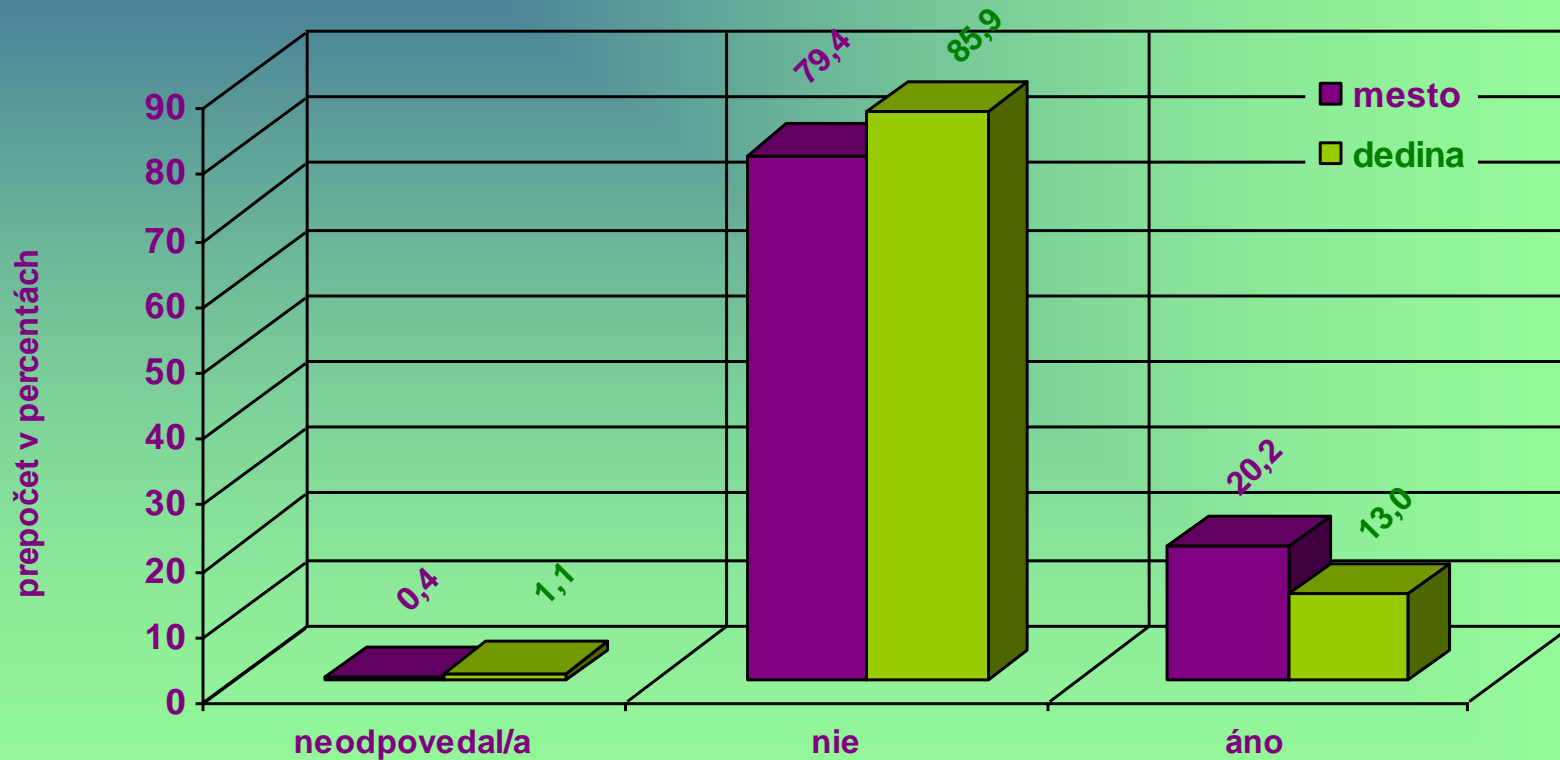
Napadla Ťa už myšlienka na samovraždu ?

deviataci základných škôl okresov Spišská Nová Ves a Gelnica
školský rok 2007/2008

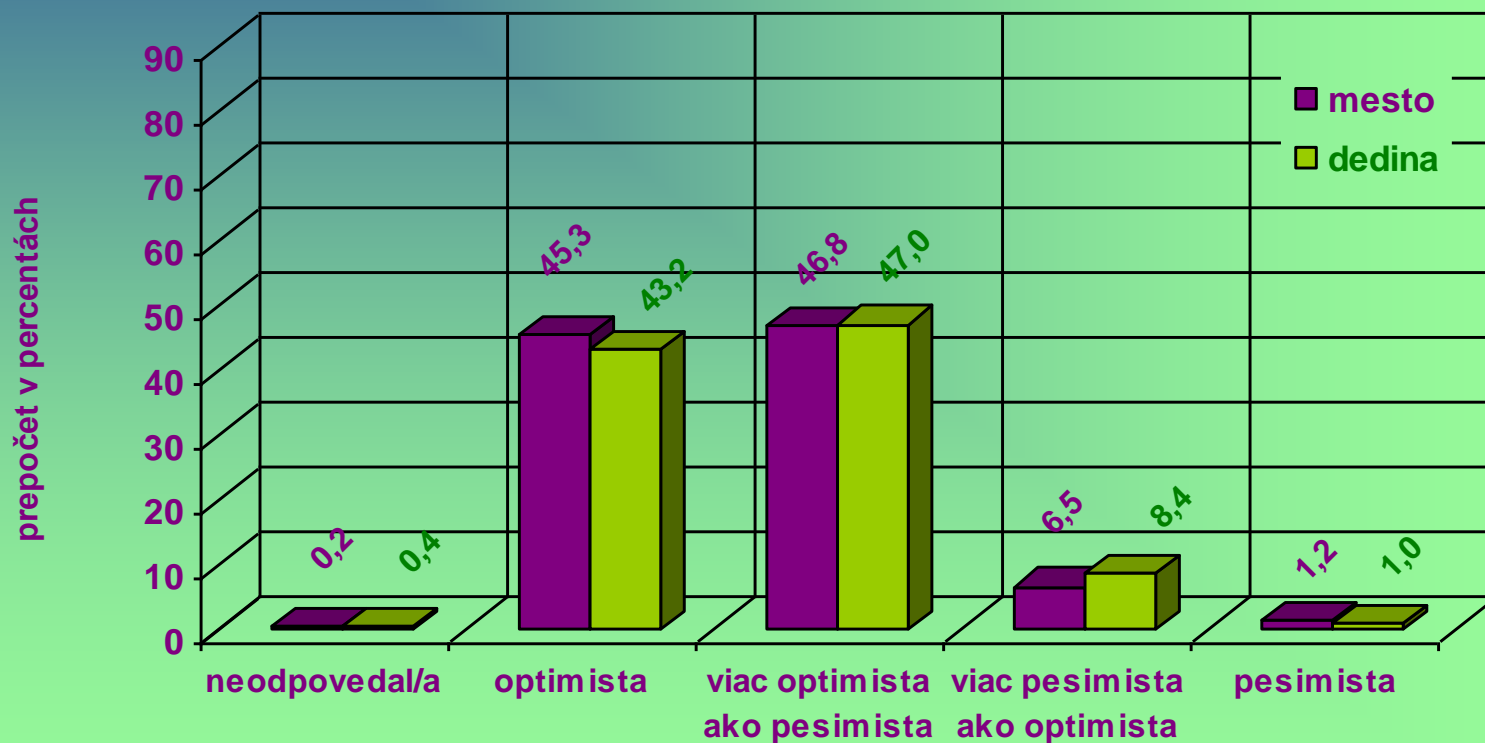
Urobil/a si v živote priestupok, pre ktorý si bol/a vyšetrovaný/á políciou ?

deviataci základných škôl okresov Spišská Nová Ves a Gelnica
školský rok 2007/2008

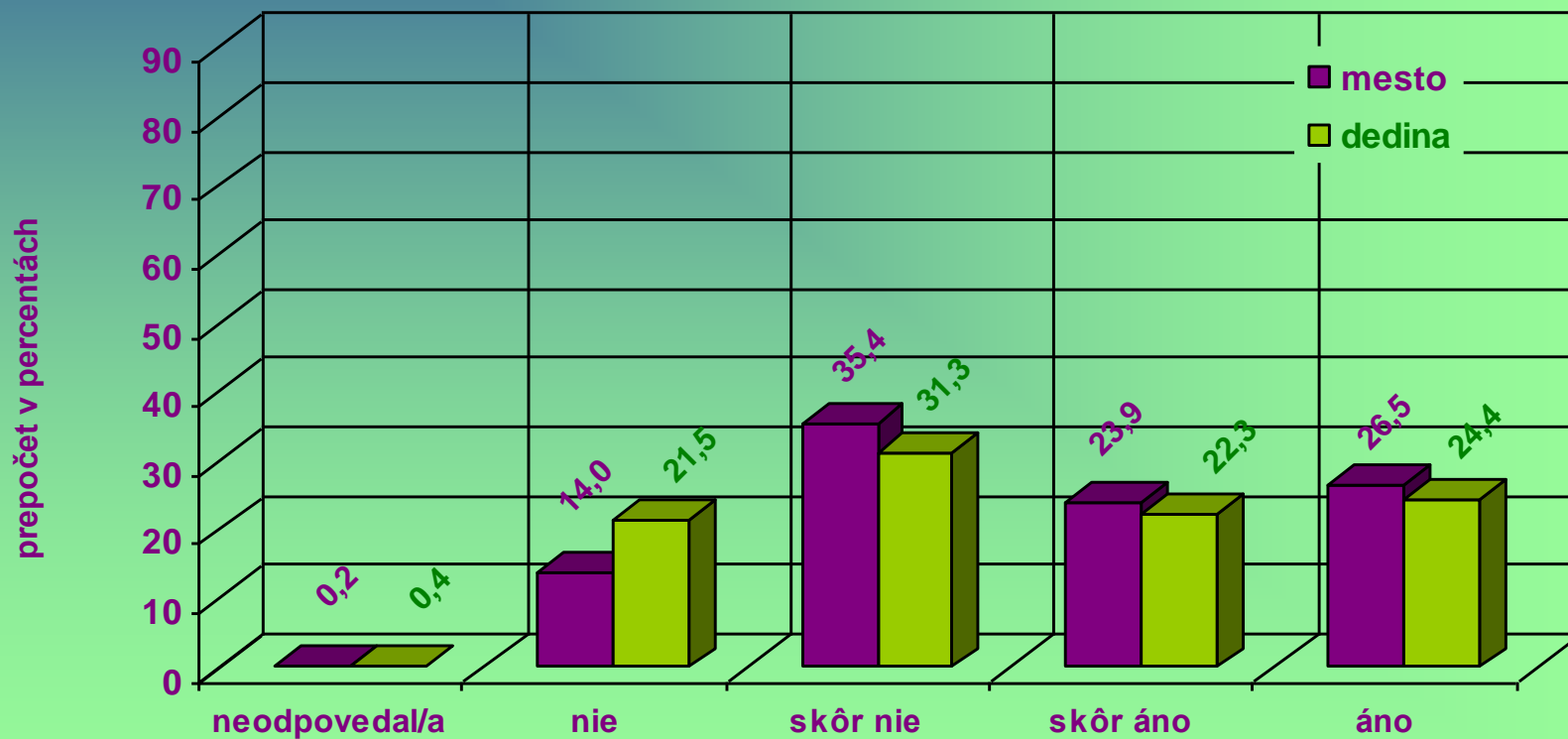
Si optimista, alebo pesimista ?

deviataci základných škôl okresov Spišská Nová Ves a Gelnica
školský rok 2007/2008

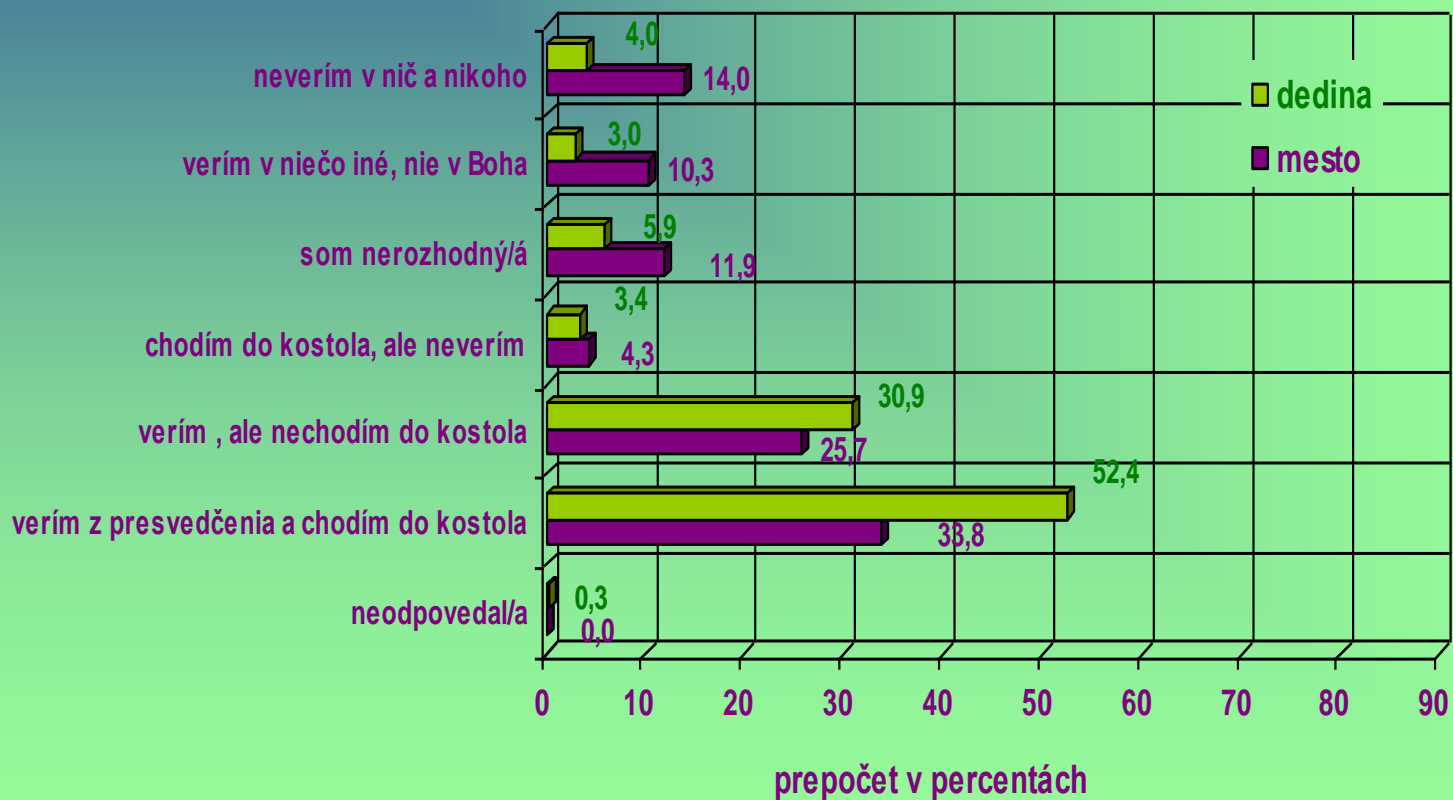
Cítiš voči niekomu zlosť, nenávisť, hnev ?

deviataci základných škôl okresov Spišská Nová Ves a Gelnica
školský rok 2007/2008

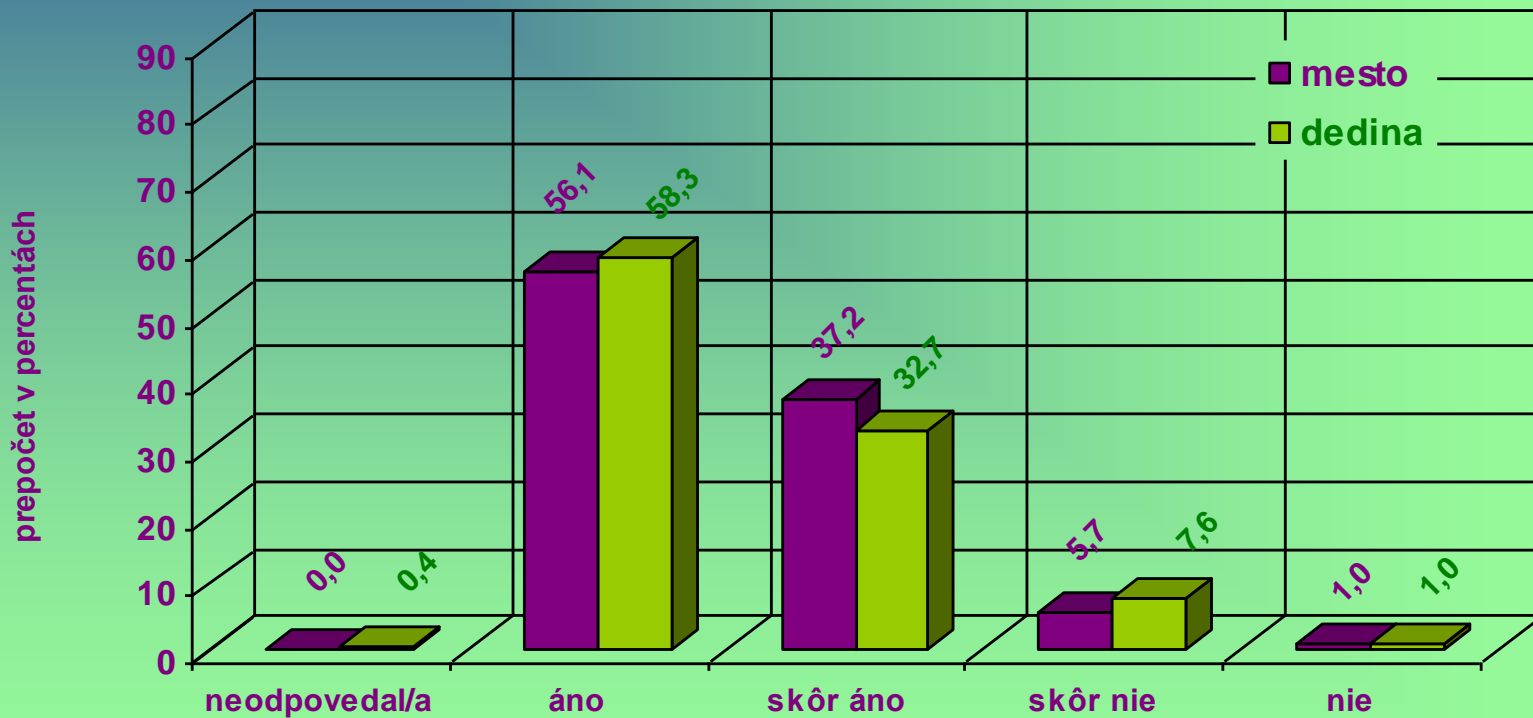
Aký máš vzťah k viere v Boha ?

deviataci základných škôl okresov Spišská Nová Ves a Gelnica
školský rok 2007/2008

Cítiš sa zdravý/á ?

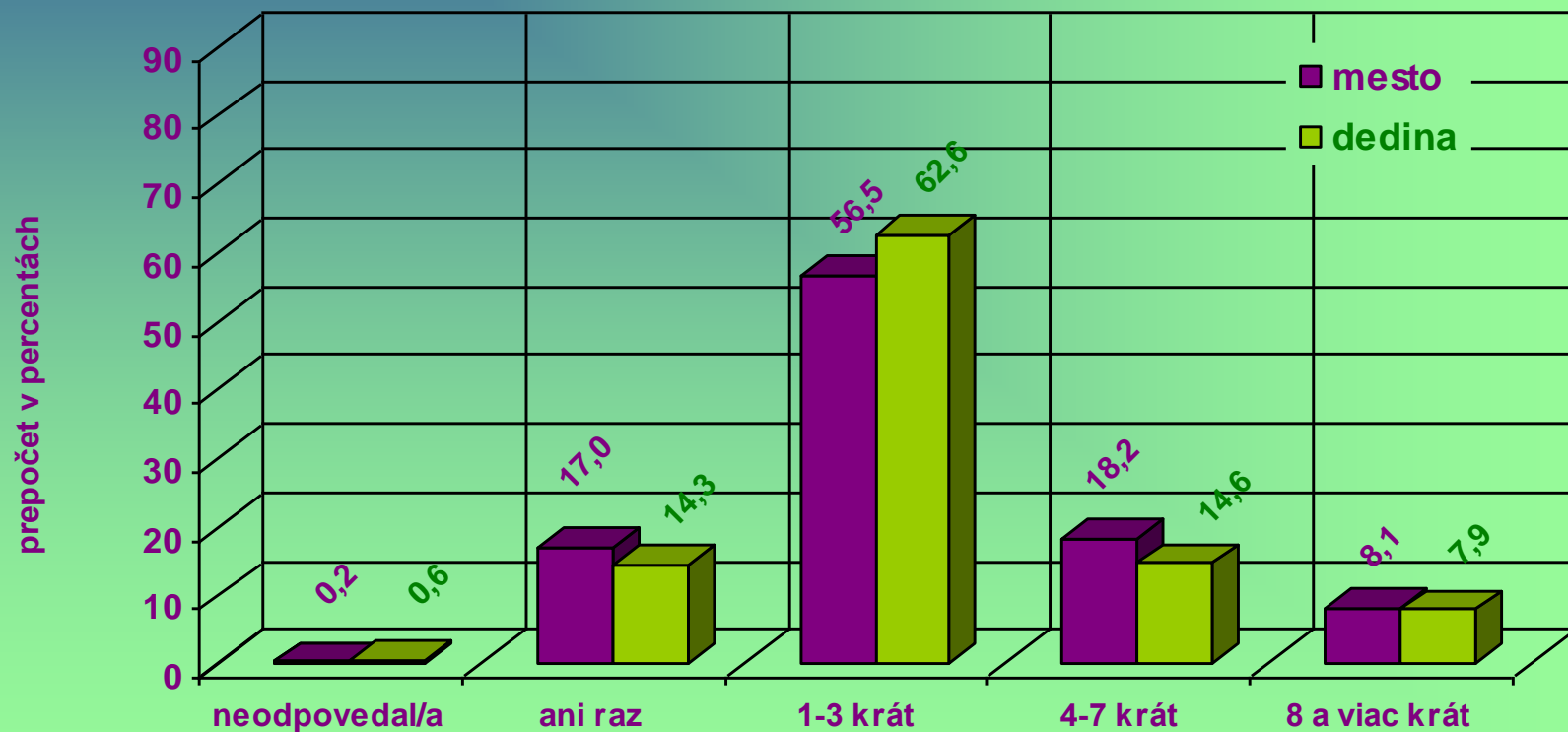
deviataci základných škôl okresov Spišská Nová Ves a Gelnica
školský rok 2007/2008

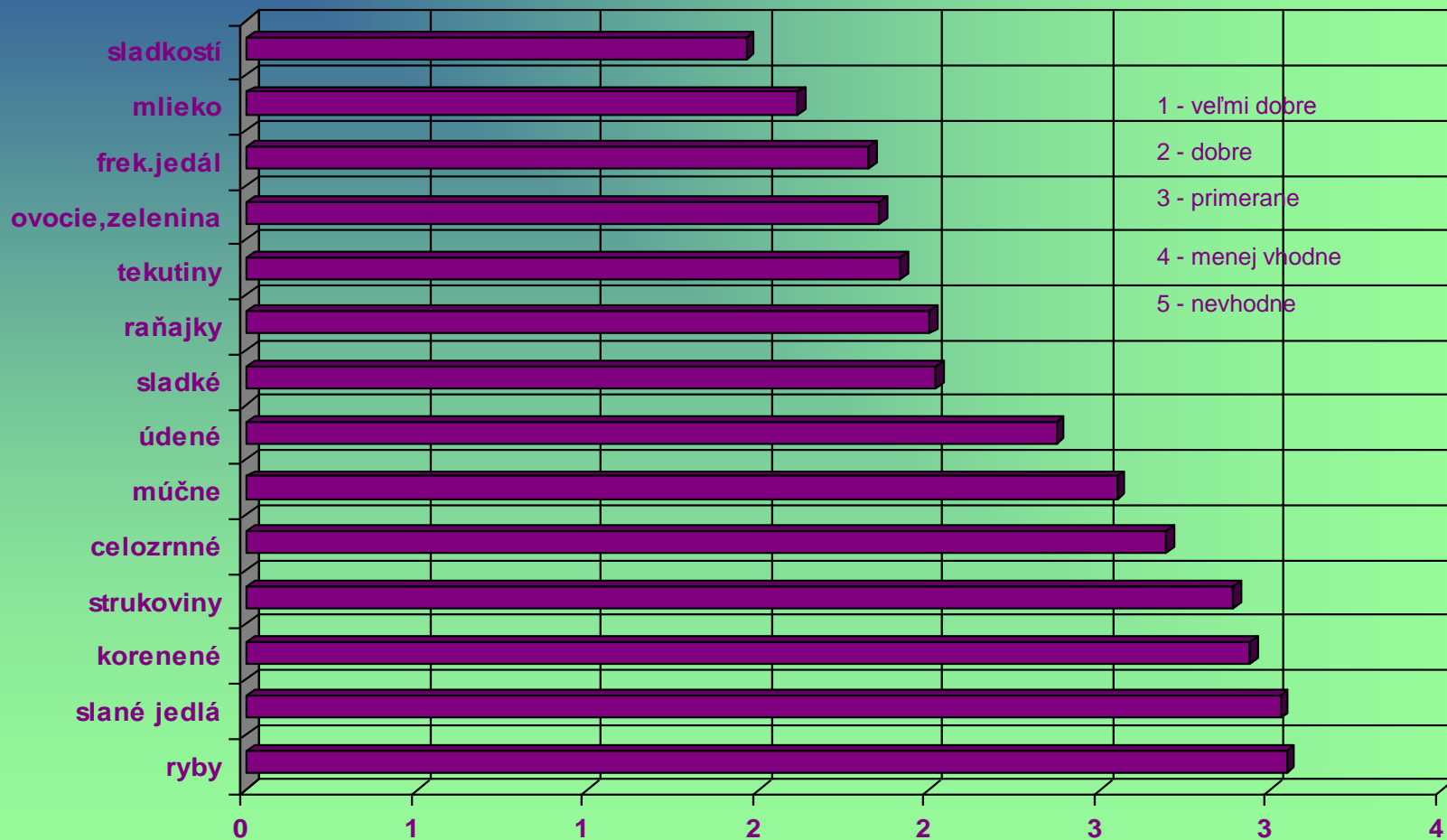
Koľkokrát za posledný rok si bol/a u lekára z dôvodu choroby ?

deviataci základných škôl okresov Spišská Nová Ves a Gelnica

školský rok 2007/2008

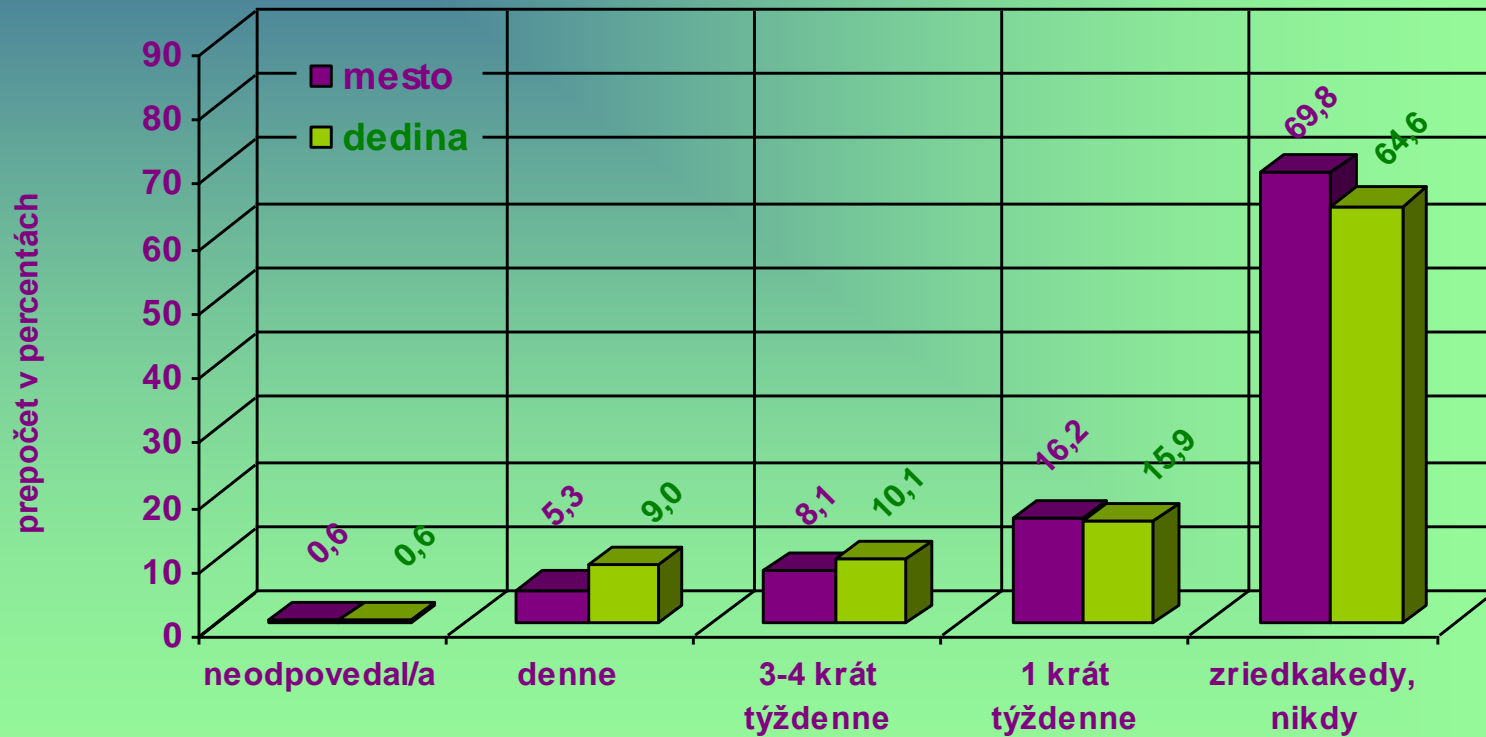
Konzumácia jedál - priemerné hodnotenie
deviataci základných škôl okresov Spišská Nová ves a Gelnica
školský rok 2007/2008

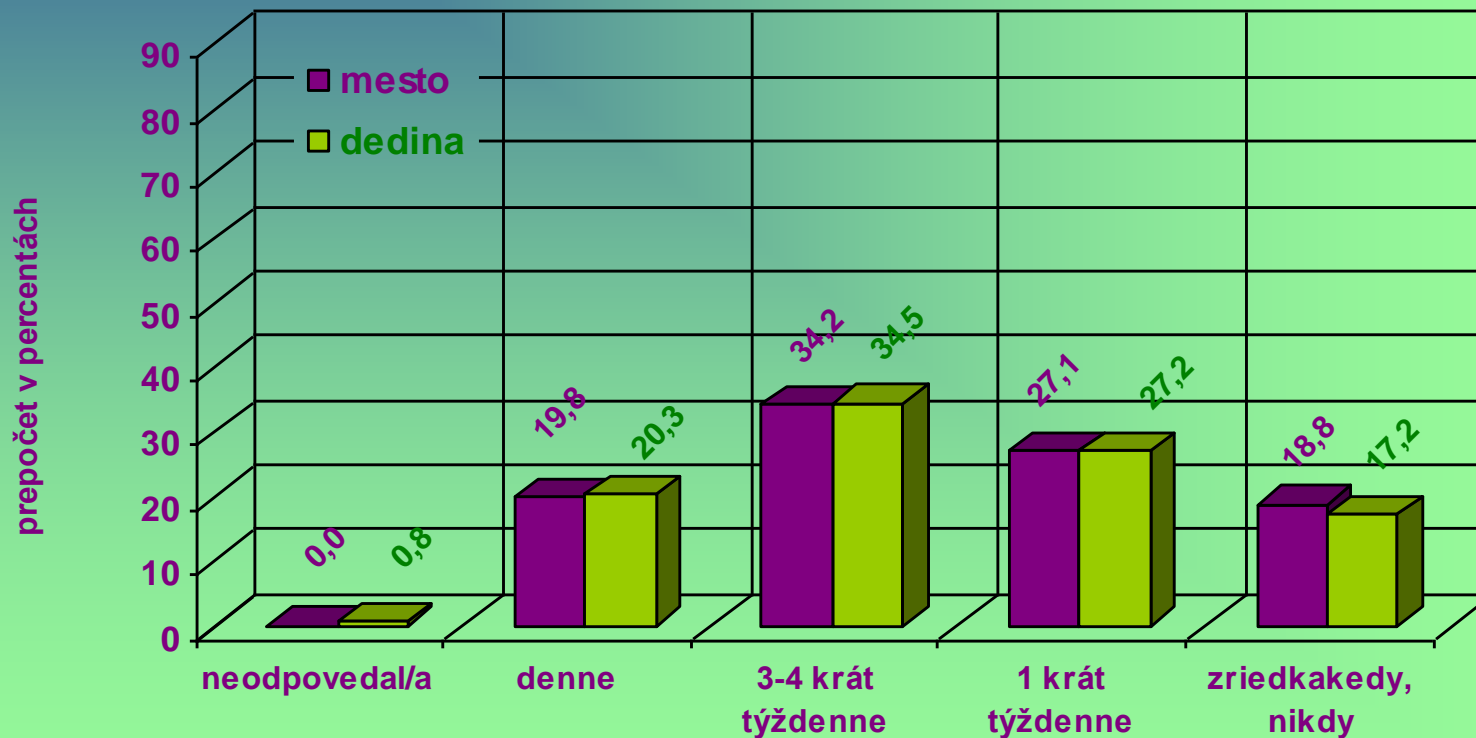
Ako často piješ kávu (zrnkovú, nescafe...)?

deviataci základných škôl okresov Spišská Nová Ves a Gelnica
školský rok 2007/2008

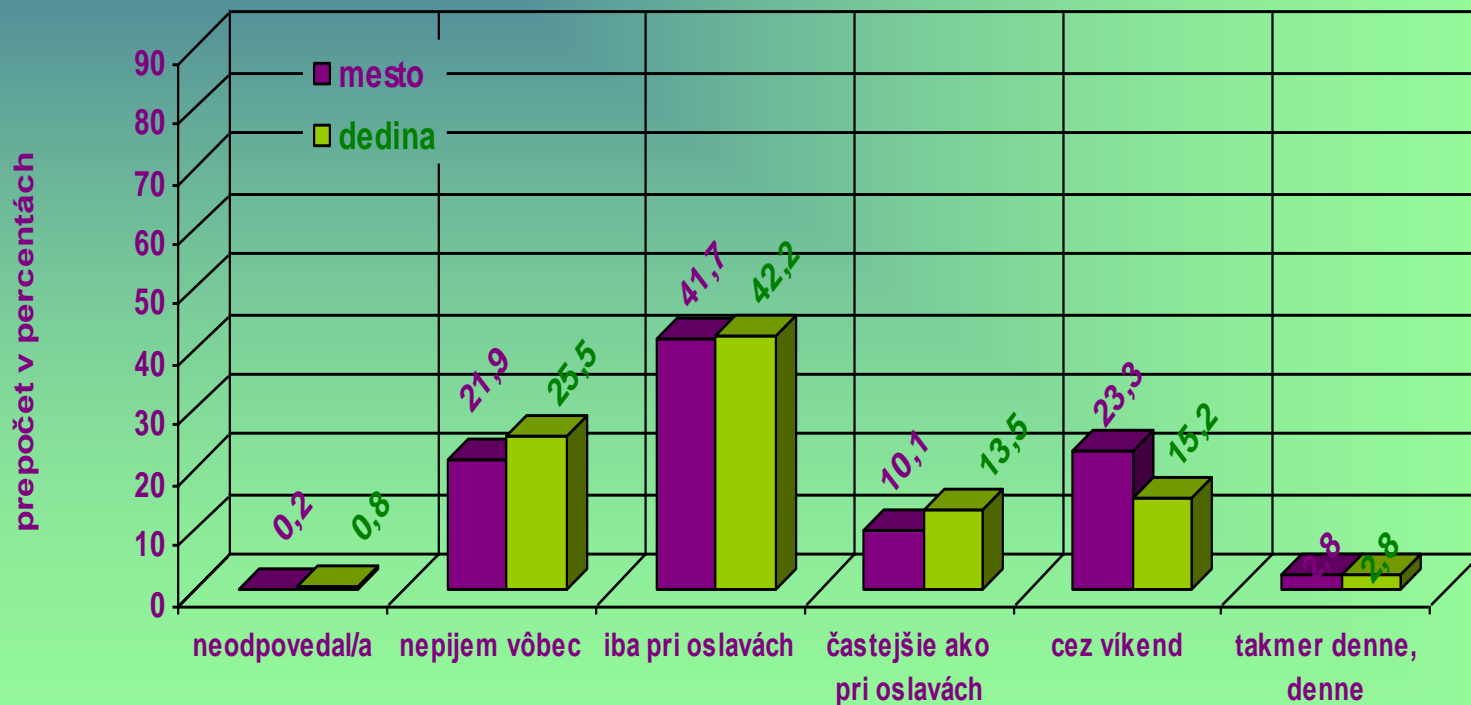
Ako často piješ kol, kokakolu ?

deviataci základných škôl okresov Spišská Nová Ves a Gelnica
školský rok 2007/2008

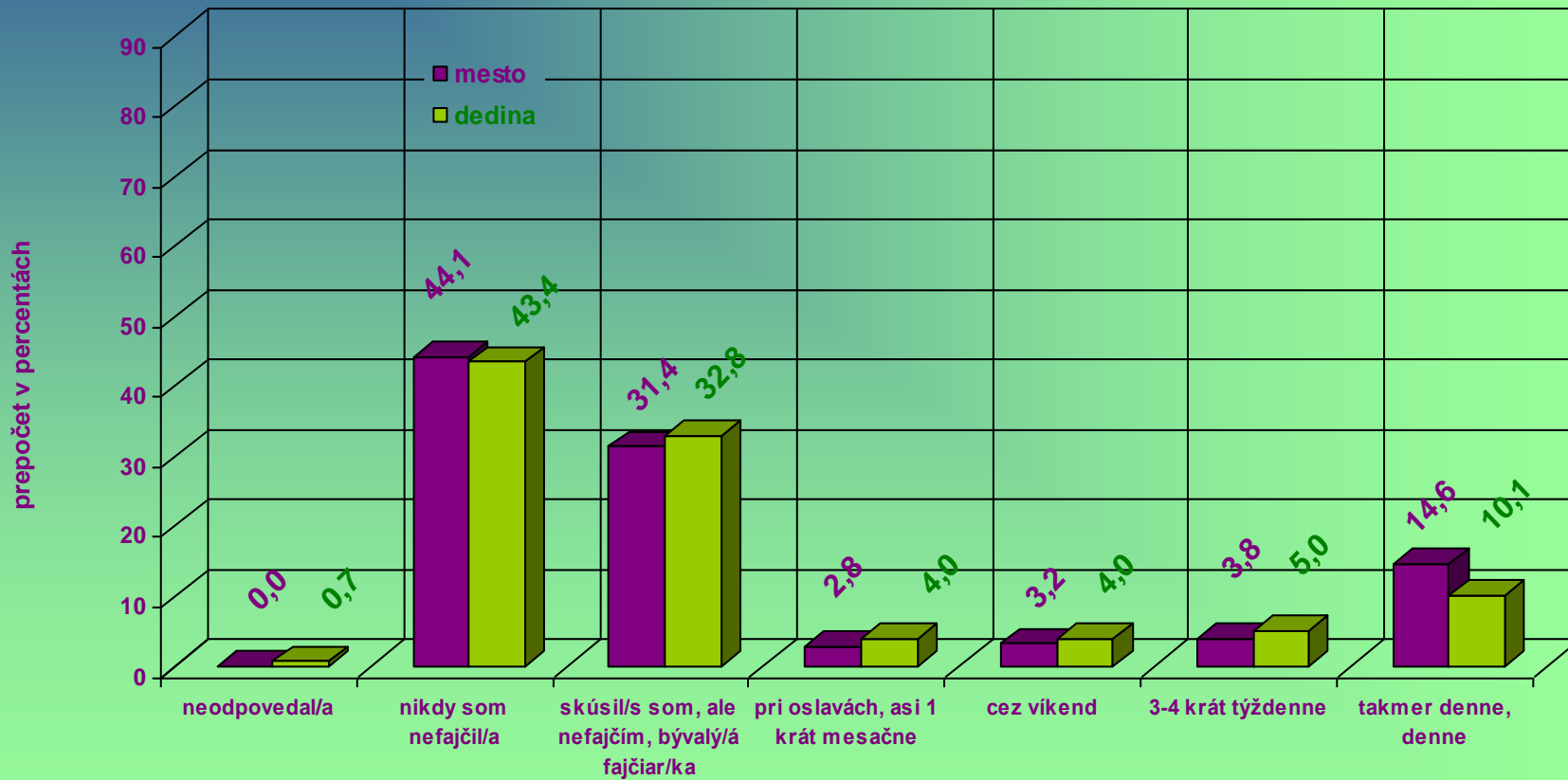
Ako často piješ pivo, víno, likéry, destiláty ?

deviataci základných škôl okresov Spišská Nová Ves a Gelnica
školský rok 2007/2008

Fajčíš cigarety ?

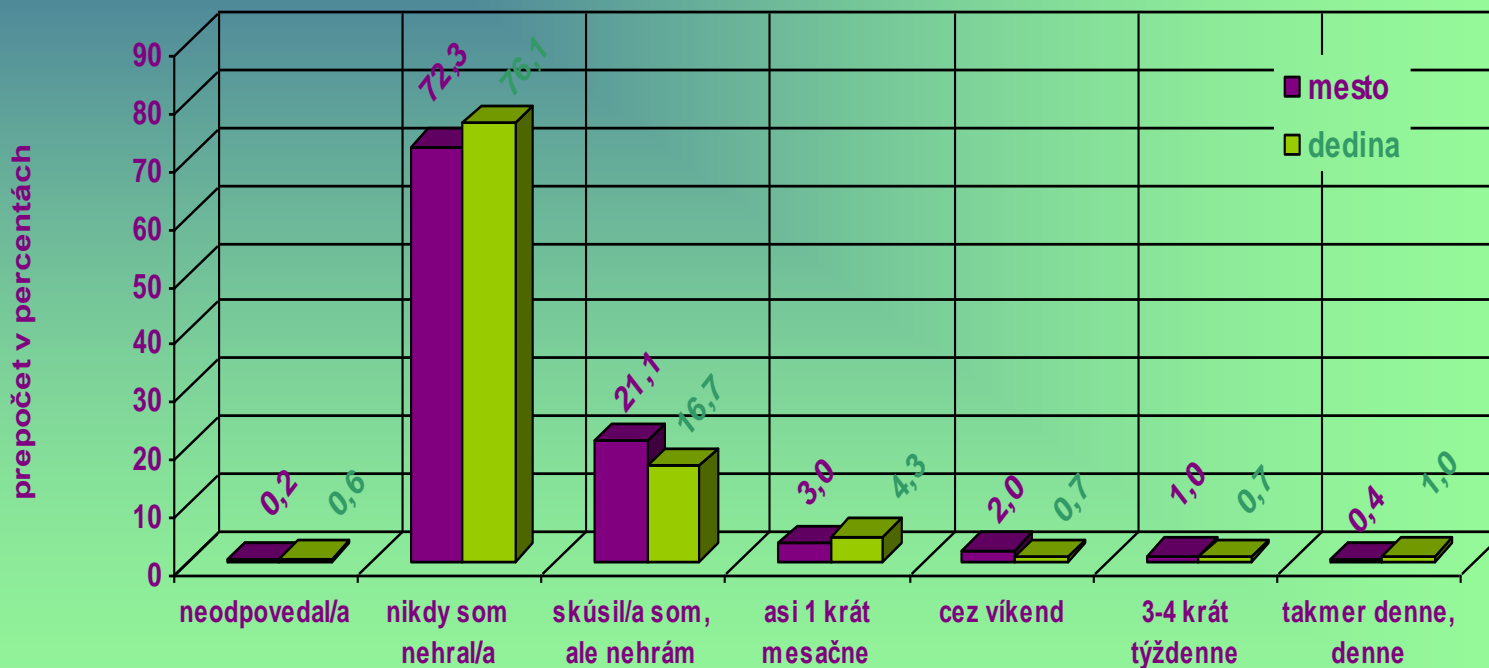
deviataci základných škôl okresov Spišská Nová Ves a Gelnica
školský rok 2007/2008

Hrávaš na výherných automatoch ?

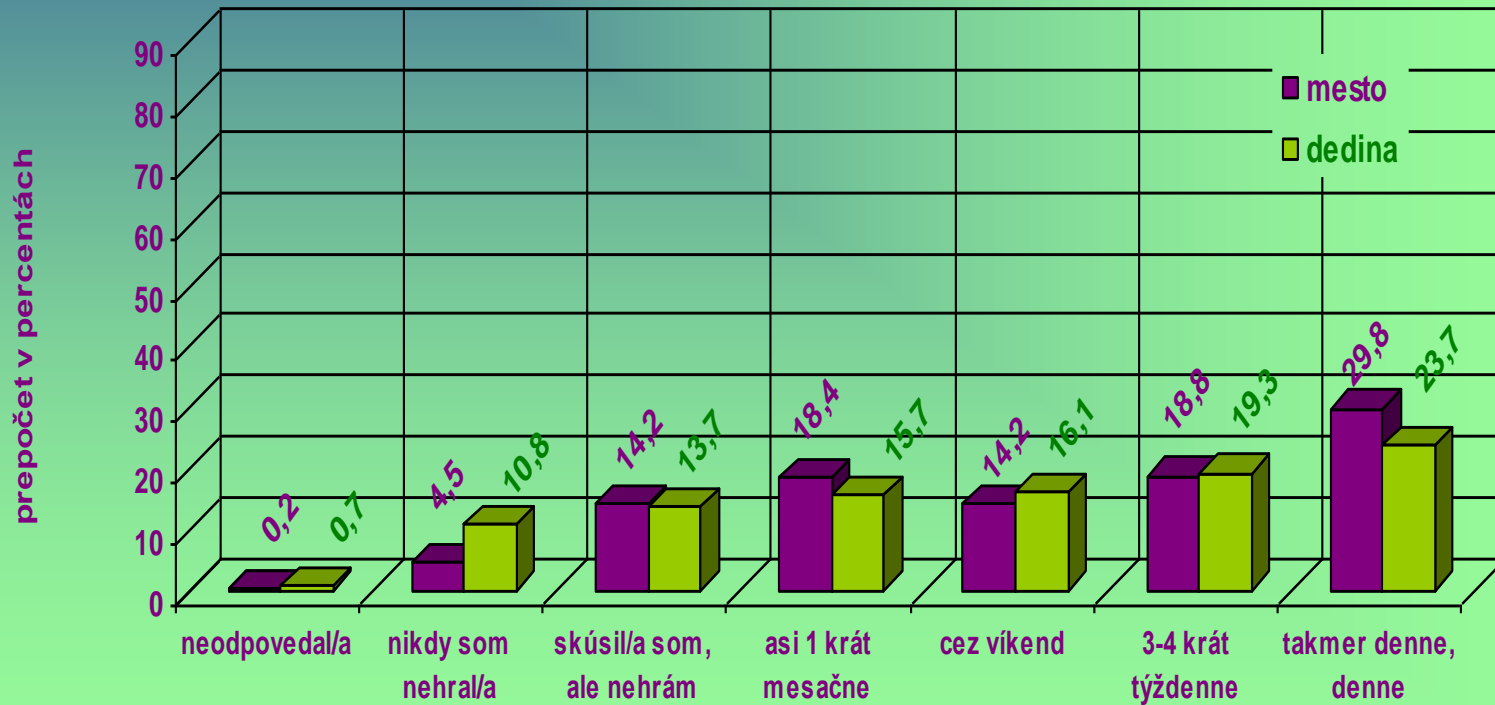
deviataci základných škôl okresov Spišská Nová Ves a Gelnica

školský rok 2007/2008

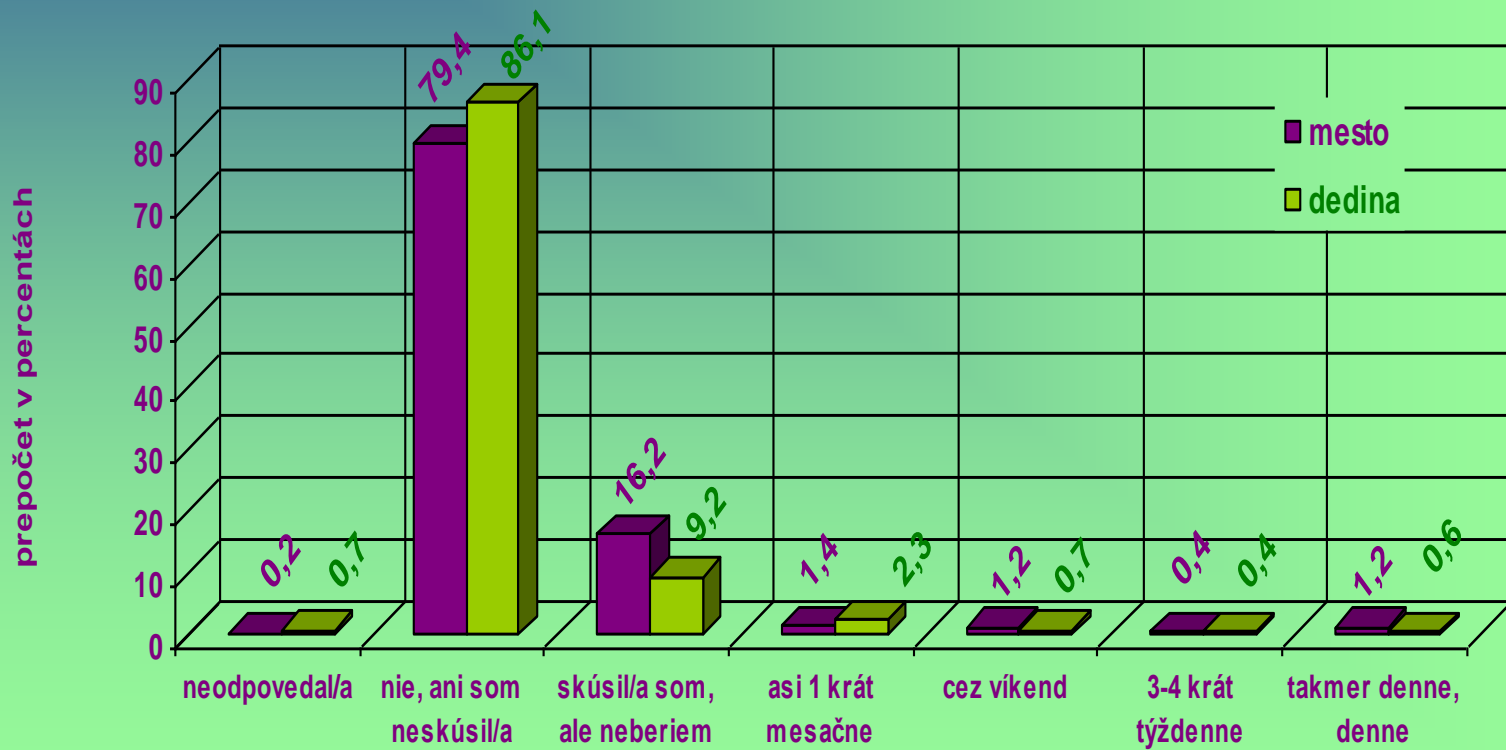
Hrávaš počítačové hry ?

deviataci základných škôl okresov Spišská Nová Ves a Gelnica
školský rok 2007/2008

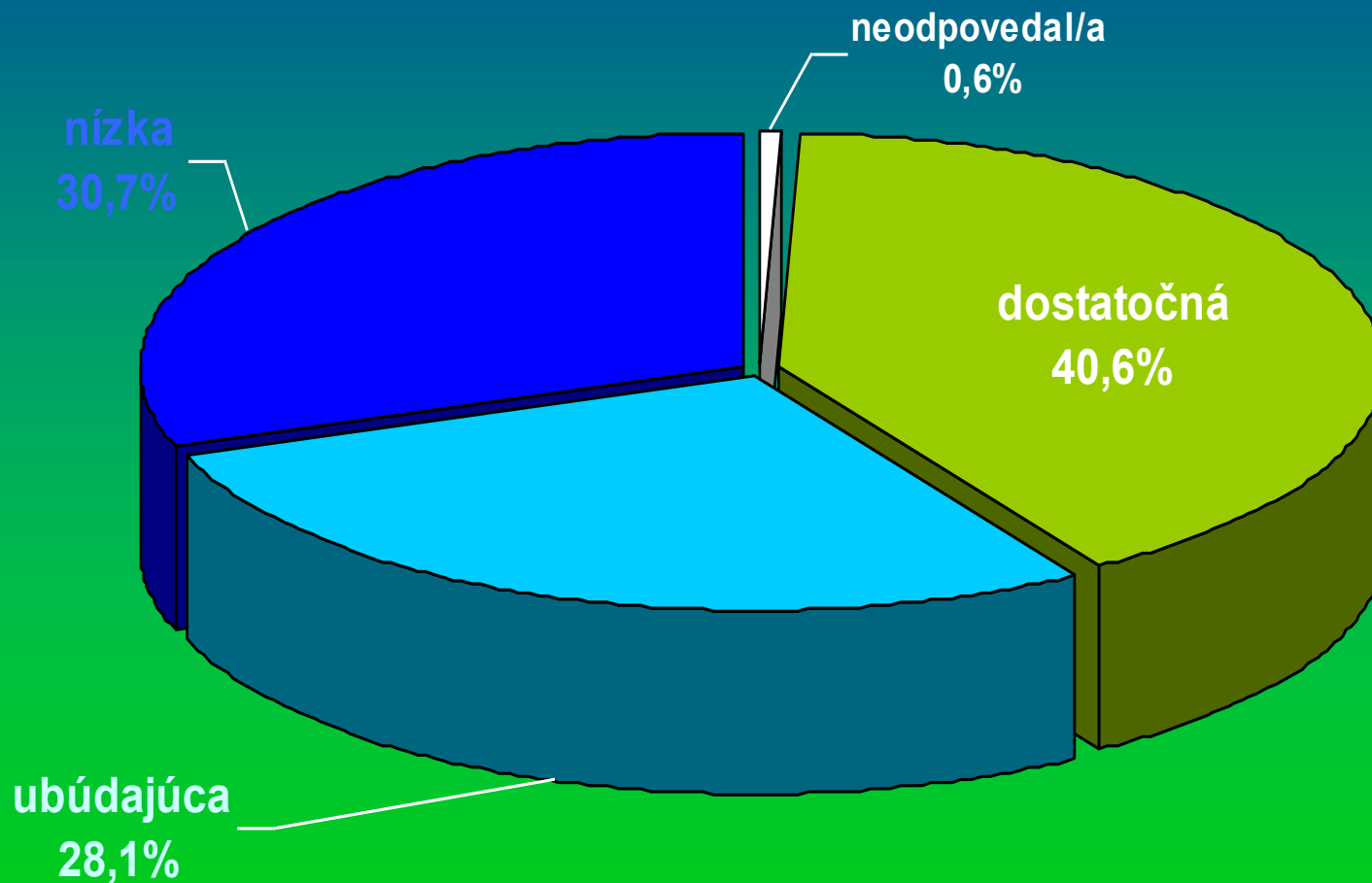
Uži/a si už drogy ?

deviataci základných škôl okresov Spišská Nová Ves a Gelnica
školský rok 2007/2008

Životná energia pre zvládanie úloh - vyhodnotenie

žiaci 9. ročníka základných škôl okresu Spišská Nová Ves a Gelnica
v školskom roku 2007/2008

Vyhodnotenie :

- ▶ Pri testovaní vzorky deviatakov pomocou Chi-testu bol skúmaný vplyv ich životného štýlu v jednotlivých oblastiach, na ich životnú energiu

▶ Chí test

Porovnávanie rozdielov medzi jednotlivými skupinami premenných (získaných pomocou kontingenčných tabuliek), ktoré majú stochastické súvislosti a ktoré zisťujeme pomocou Chí kvadrát testu.

Chí kvadrát test - vyjadruje sumu štvorcov rozdielov medzi skutočnými a teoretickými (očakávanými) počtami v každej skupine, vydelenými teoretickými počtami a spočítanými cez všetky skupiny

- ▶ Z tohto hodnotenia sa na 95% hladine spoľahlivosti štatisticky významne potvrdil súvis rizikového spôsobu života v takmer všetkých testovaných oblastiach životného štýlu s ubúdaním, až vyčerpaním životnej energie u deviatakov oboch okresov

Rizikové správanie

Stravovanie :

- vynechávanie raňajok,
- zlý pitný režim,
- deficit v konzumácii ovocia a zeleniny
- deficit v konzumácii celozrnných výrobkov,
- častá konzumácia presolených a prekorenených jedál

Zdravie :

- nedostatok spánku
- nedostatok pohybovej aktivity,
- časté prežívanie veľkého stresu a jeho problematické zvládanie

Užívanie návykových látok a patologické hráčstvo :

- častejšie pitie kávy,
- pitie alkoholických nápojov
- fajčenie cigariet,
- užívanie liekov bez vedomia rodičov a lekára,
- užitie, alebo užívanie drog
- častejšie hranie PC hier,
- hranie na výherných automatoch

Voľný čas, záľuby, relax :

- častejšie ako 2 hod. sledovanie TV programov,
- častejšia nuda

Štatisticky významne súvisí s ubúdaním až vyčerpaním životnej energie

Sebahodnotenie Rodina, škola a partia ....

Sebahodnotenie :

- nespokojnosť s postavou, tvárou, vlasmi, povahou, charakterom, oblečením a vcelku so sebou
- nesloboda v rozhodovaní sa o sebe o svojom konaní
- chýbajúca dôveryhodná osoba
- časté prežívanie zlosti, nenávisť, hnevu voči niekomu
- pesimistickejšie naladenie
- samovražedné sklony
- predčasný pohlavný život

Rodina :

- zlý pocit v rodinnom prostredí, necítia lásku rodičov
- sú psychicky týraní a fyzicky trestaní

Škola :

- zlý pocit v školskom prostredí
- necítia obľúbenosť u učiteľov a spolužiakov
- problematickejšie sa učia, mávajú častejšie trému
- prijali by na škole psychológa

Partia kamarátov, dôležité osoby, životné hodnoty :

- zlý pocit v partii kamarátov, necítia v nej obľúbenosť
- matka, otec, súrodenci, príbuzní, učelia, priatelia, spolužiaci – nie sú pre nich dôležití
- vzdelanie, vzťahy medzi ľuďmi, česťnosť, priateľstvo, zdravie, rodina, vonkajšia krása a vlastný život – nie sú pre nich dôležité

štatisticky
významne
súvisí
s
ubúdaním
až
vyčerpaním
životnej
energie

Ako predchádzať rizikovému spôsobu života ?

Univerzálny recept neexistuje

Každý má právo na :

- všetky pravdivé informácie, ktoré môžu ovplyvniť jeho zdravý spôsob života
- zdravé životné podmienky v rodine, v škole, v zamestnaní.....

Životný štýl má byť výrazom našej slobodnej vôle

Rozhodnutie Európskeho parlamentu a Európskej komisie z roku 2002 nariaďuje členským štátom Európskej únie takú zdravotnú politiku, ktorá usmerní obyvateľov k zvýšenej potrebe, starať sa o svoje zdravie a to prostredníctvom rôznych kampaní, projektov a podporovaní rôznych výskumov....

Záver :

Projekt RÚVZ – SNV „POHODA hľadá sa zdravie školáka s pozitívnym stresom“ poukazuje na nové možnosti prevencie v školách a podporuje v nej tiež nové trendy, napr. :

- vypracovať vhodný protistresový program a zaradiť ho do učebných osnov základných škôl
- podporiť zriadenie psychologických poradní v školách
- finančne podporiť organizovanie voľno-časových aktivít, organizovaním športových súťaží medzi školami a pod...
- prostredníctvom prieskumov vyhodnotiť účinnosť preventívnych opatrení

Ďakujem za pozornosť !